

Η ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ*

Εισήγησεις ΛΟΥΚΑ Ι. ΛΙΑΚΑΤΑ

Ὁ ὅρος «ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν» χρησιμοποιοῖται εὐρέως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ εἶναι συνδεδεμένος μὲ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν πολιτικὴν τοῦ περιορισμοῦ τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου, ἐκφράζων κατὰ τινα τρόπον καὶ τὰ μέσα τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν ἢ ἐνδεχομένως ἐλήφθησαν διὰ τὴν προσαρμογὴν τῶν καλλιεργειῶν ἐφ' ὅσον λόγῳ μειώσεως τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου ἐτίθεντο ἐδαφικαὶ ἐκτάσεις εἰς ἀργίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀναμένετο νὰ μειωθῇ ἡ Ἐθνικὸς πλοῦτος καὶ ἐθδικώτερον τὸ εἰσόδημα τῶν καλλιεργητῶν.

Ὁ ρηθὲν κατὰ ταῦτα ὅρος «ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν» περιλαμβάνει τὴν πολιτικὴν διὰ τὴν ἀποθάρρυνσιν τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου καὶ ἐν ταυτὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς διαδόσεως ἐτέρων καλλιεργειῶν αἱ ὁποῖαι θὰ κατελάμβανον τὰς ἐγκαταλειπόμενας ἐδαφικὰς ἐκτάσεις ὑπὸ τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου.

Ὁφείλω νὰ δηλολογήσω ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ὅλον θέμα δὲν εἶχε προξενήσει τοῦλάχιστον εἰς τὸν ὁμιλοῦντα ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν διότι κατ' ἀρχὴν ἡ ὀργανωτικὴ μας κατάστασις δημιουργεῖ ἐπιφυλάξεις διὰ τὴν τύχην παρομοίων οικονομικῶν ἀποφάσεων καὶ δεύτερον, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἡ ἀπόπειρα ἐκτροπῆς μᾶς οικονομικῆς πορείας ἐντὸς καθεστῶτος ἐλευθέρας οἰκονομίας ἔχει πολὺ ὀλίγας ἐλπίδας νὰ ἐπιτύχῃ, ἐὰν δὲν ἐδράζεται ἐπὶ σοβαρῶν προϋποθέσεων αἱ ὁποῖαι πηγάζουν ὄχι μόνον ἐκ τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τοῦ χαρακτῆρος μᾶς καταστάσεως τὴν ὁποίαν προτιθέμεθα νὰ μεταβάλωμεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν λαμβανόμενων πρὸς τοῦτο μέτρων.

Ἡ τελευταία αὕτη σκέψις μας παρὰ τὴν φαινομενικὴν ὀρθότητα δὲν ἐκφράζει ἀπολύτως τὴν πραγματικὴν θέσιν τοῦ προβλήματος, διότι ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου δὲν ἐβασίζετο μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας δράσεως τοῦ Νόμου τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζήτησεως ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀσκηθείσης ἐπὶ πολλὰ ἔτη προστατευτικῆς πολιτικῆς καὶ συνεπῶς ἡ ἐξαγγελθεῖσα πολιτικὴ ἠδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ τὰ πράγματα πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν τῆς προηγουμένης.

* Δημοσίᾳ συζήτησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν γενομένην τὴν 29ην Νοεμβρίου 1963.

Αἱ ἐφαρμοζόμεναι μέθοδοι διὰ τὴν μετατροπὴν γεωργικῶν συστημάτων ἦτοι διὰ τὴν εἰσαγωγὴν νέων καλλιεργειῶν καὶ διὰ τὸν περιορισμὸν ἐτέρων μὴ οἰκονομικῶς συνιστωμένων περιλαμβάνουν ποικιλίαν μέσων καὶ κατὰ κύριον λόγον τὴν Τεχνικὴν διδασκαλίαν καὶ προπαγάνδαν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν μέσῳ τῶν τιμῶν, ἐπιδοτήσεων κλπ. Εἰς τὸ θιγόμενον θέμα ἡκολούθηθη ἡ ὁδὸς τῶν ἐπιδοτήσεων κατ' ἀρχὰς τῶν καλλιεργειῶν τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ δίκου καὶ ἐσχάτως τῶν κηνοτροφικῶν προϊόντων κρέατος καὶ ἐν μέρει τοῦ γάλακτος, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν ὑποβασμὸν τῆς τιμῆς συγκεντρώσεως τοῦ σίτου καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς πιστοδοτήσεως.

Ἡ πορεία τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου ἀπὸ τοῦ 1955 καὶ ἐντεύθεν κατόπιν τῶν ληφθέντων μέτρων ἐμφανίζεται ὡς κάτωθι :

Ἔτος	καλλιεργηθεῖσα ἑκτάσις εἰς στρέμματα	παραχθεῖσα ποσότης εἰς τόννους
1955	10.400.000	1.377.000
1956	10.620.000	1.245.000
1957	10.880.000	1.720.000
1958	11.110.000	1.786.000
1959	11.630.000	1.767.000
1960	11.420.000	1.666.000
1961	11.720.000	1.592.300
1962		
1963		

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι οὔτε περιορισμὸς ἐκτάσεων ἐσημειώθη ἀλλ' οὔτε καὶ μείωσις τῆς παραγωγῆς ἔλαβε χώραν ὁ δὲ κεντρικὸς σκοπὸς τῆς ἐφαρμοσθεῖσης πολιτικῆς, παρὰ τὸν ἐγεργθέντα θόρυβον, ἔμεινε κατὰ τ' ἀνωτέρω ἑπτὰ ἔτη ἀνεκπλήρωτος μὲ μόνην συνέπειαν τὴν ζημίαν τῶν καλλιεργητῶν ἥτις προήλθεν λόγῳ τῆς μειώσεως τῆς τιμῆς τοῦ σίτου καὶ τῶν λοιπῶν εἰς βάρος τούτων δυσμενῶν μέτρων. Εἶναι δυνατόν ἐν τούτοις νὰ ἔχη προκληθῇ συνέπεια τῶν ληφθέντων μέτρων μετατόπισις τῆς παραγωγῆς κατὰ τόπους καὶ περιοχάς.

Ἐσημειώθη ὁμως αὔξησης τῆς καλλιεργηθείσης ἐκτάσεως διὰ βάμβακος ἐξ 1.090.000 στρ. τὸ ἔτος 1955 εἰς 1.650.000 κατὰ τὸ ἔτος 1960 ἥτις κατὰ τὸ 1961 ἀνῆλθεν εἰς 2.166.144.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ δίκου διὰ καρπὸν καὶ σπυρὶν ἐφθάσε τὸ ἔτος 1951 εἰς 1.588.086 στρ. ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1955 ἀνῆρχετο ἀντιστοίχως εἰς 595.000 στρεμμ.

Παρομοία αὐξήσις ἐσημειώθη μεταπολεμικῶς καὶ εἰς ἄλλας καλλιιεργείας μὴ ἐπαδοτουμένας (μηδική, ἐλαιοκομία, ὀπωροκομία, κηπευτικά κλπ.).

Μὲ τὴν παράθεσιν τῶν ἀριθμῶν τούτων καὶ τὴν δυνατὴν διερευνήσιν δλων ὡς εἶπαμεν τῶν συνεπειῶν αἱ ὁποῖαι συνάπτονται μὲ τὸν κύριον σκοπόν, ὅστις ὑπῆρξε ἡ μείωσις τῆς σιτοκαλλιιεργείας, τὸ θέμα θὰ ἐτερματίζετο διότι θὰ ἡδυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν μίαν τελικὴν σκέψιν ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς σιτοκαλλιιεργείας δὲν ἀπετέλεσεν ἢ δὲν ἀποτελεῖ οὔτε καὶ ὠλκκληρωμένον σχέδιον, ἀλλὰ μίαν πυχὴν τοῦ γεωργικοῦ μας προβλήματος τὸ ὁποῖον ὡς ἐμφαίνεται οὔτε συνελήφθη ὀρθῶς ἀλλ' οὔτε ἐπαδιώχθη ἐν συνεχείᾳ κατὰ συστηματικὸν τρόπον λύσις τις τούτου. τὴν ὁποῖαν θὰ ἡδυνάμεθα ἐνδεχαμένως νὰ σχολιάσωμεν.

Τοῦτο μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἐξετάσωμεν ἐξ ἀρχῆς καὶ νὰ ἐποπτεύσωμεν τὸ γεωργικὸν πρόβλημα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν εἰς τὴν ὀρθὴν οἰκονομικὴν του ὁδόν, ἥτις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄλλη εἰμὴ ἐκείνη, ἥτις προσδιορίζεται ὑπὸ καθαρῶς οἰκονομικῶν ὀρων, καθ' οὓς εἰσέρχονται καὶ ἐπικρατοῦν αἱ ἀποδοτικαὶ καλλιιεργεῖαι καὶ ἐκτοπίζονται αἱ μὴ τοιαῦται διὰ τῆς καλλιιεργείας τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτοματισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπηρεάζει κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τὴν οἰκονομικὴν πορείαν.

Συμφωνῶ, πρὸς τούτοις, μὲ τὴν γνώμην τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου κ. Τσουμῆ, ὁ ὁποῖος εἰς μίαν τελευταίαν ἐργασίαν του θεωρεῖ τὸν ὅρον ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιιεργειῶν ὡς ἀτυχῇ, θεωρῶν ὡς ὑφιστάμενον μὲν τὸ πρόβλημα ἀλλὰ ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν τῆς ἀναδιάρθρωσεως τῆς γεωργίας καὶ οὐχὶ μᾶς καλλιιεργείας ἥτοι, τῆς τοποθετήσεως τοῦ δλου θέματος τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἐπὶ ὀλοκληρωμένης βάσεως, τὴν ὁποῖαν καὶ ἀναπτύσσει εἰς τὴν μελέτην του.

Παρά τὴν ἐκτίμησιν ἣν τρέφαμεν εἰς τὰς σκέψεις τοῦ συναδέλφου θεωρῶ τὸ σχέδιόν του ὡς περισσότερον τεχνικὸν ἐνῷ χωρὶς νὰ παραγνωρίζω τὴν θεμελιώδη θέσιν τῆς Τεχνικῆς σκέψεως θεωρῶ κατὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν τὸ γεωργικὸν πρόβλημα ὡς οἰκονομικὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἀναπτύξω τὰς σκέψεις μου.

Εἰς πᾶν εἶδος παραγωγῆς αἱ ἀντιμετωπιζόμενα: σχέσεις ἀφοροῦν τὸ προϊόν καὶ τὰς παραγωγικὰς ὑπηρεσίας. Εἰς ταύτας ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία τοῦ μεγίστου προϊόντος διὰ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν μικροτέρας ἀναλογίας τῶν συμμετεχουσῶν εἰς τοῦτο παραγωγικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἀκολούθως ἐνδιαφέρει τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ τέλος ἡ ἐπιτυχία τοῦ μεγαλύτερου καθαρῶς κέρδους ἢ τοῦ μεγαλύτερου πραγματικοῦ εἰσοδήματος. Αἱ σχέσεις αὗται, συναρτήσεις παραγωγῆς, κόστους, κέρδους, ἐκφράζονται ἀπ' ἐνὸς ἐπιδιώξεως μεγιστοποιήσεως ὡς εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς μεγίστης παραγωγῆς ἐπὶ τῇ βάσει δεδομένης τεχνικῆς, τοῦ μεγίστου καθαρῶς εἰσο-

βήματος διὰ τῆς ἐπιτυχίας ὑψηλῶν ἀποδόσεων καὶ ἀρίστων τιμῶν ἢ καὶ ἀντιθέτως ἐπιδιώξεις ἐλαχιστοποιήσεως ἐτέρων μεγεθῶν ὡς συμβαίνει μὲ τὸ κόστος.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ μεγίστου κέρδους δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ πολλῶν ὁδῶν καὶ μέσων ὡς εἶναι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς, ἡ μείωσις τοῦ κόστους, ἡ πραγματοποίησις ἀρίστων τιμῶν.

Ἐκ τῶν πολλῶν τούτων συντελεστῶν μεγιστοποίησης τοῦ κέρδους ὁ πλέον ἐμφανὴς εἶναι ἡ τιμὴ εἰς τὴν ὁποίαν διαθέτουν οἱ γεωργοὶ τὰ προϊόντα, ἐξ ἧς προκαλοῦνται αἱ περισσότεραι συζητήσεις καὶ περίξ τῆς ὁποίας περιστρέφονται αἱ διαμαρτυρίαι τούτων, διότι ἔχοντες ὡς δεδομένην καὶ σταθεράν τὴν ποσότητα τῆς παραγωγῆς, ὡς μόνην ἐλπίδα διὰ τὴν μεγιστοποίησιν τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος ἔχουν τὴν διάθεσιν τῆς παραγωγῆς εἰς τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν τιμὴν καὶ πρὸς τοῦτο πιέζουν τοὺς ὑπευθύνους καὶ ἀρμοδίους χειριστὰς τῶν προβλημάτων τῆς παραγωγῆς. Διὰ μίαν ἐν τούτοις ὀρθολογικῶς ὁρώσαν γεωργικὴν πολιτικὴν τὸ πρόβλημα εἶναι διάφορον καὶ πλέον σύνθετον, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην θὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσίν του.

Ὁ κυριώτερος σκοπὸς μιᾶς τοιαύτης ἀναλύσεως θὰ εἶναι ἡ ἀναζήτησις καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ βασικοῦ παράγοντος ὅστις ἐπηρεάζει θεμελιωδῶς τὰς σχέσεις παραγωγῆς, κόστους καὶ εἰσοδήματος ἵνα ἐπιδρῶντες ἐπ' αὐτοῦ, ἐπιτύχωμεν καλύτερον οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα διὰ τὸν γεωργόν.

Εἰς τὰς μεγάλας τοῦ γραμμιάς ἐν σχέδιον ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔδαφους ὑπὸ τὰς γνωστὰς φυσικὰς σταθεράς τοῦ Ἑλληνικοῦ κλίματος καὶ τῆς ὕδρωλογίας περιλαμβάνει δύο μεγάλας κατηγορίας, τὰς ξηρικὰς καὶ τὰς ἀρδευομένας καλλιεργείας.

Αἱ ξηρικαὶ καλλιέργειαι περιλαμβάνουν τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν Μεσογειακῶν δενδρωδῶν καὶ θαμνωδῶν καλλιεργειῶν, τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ καὶ τὰς χειμερινὰς καλλιεργείας τῶν δημητριακῶν φυτῶν. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶται κατηγορίαι εἶναι ἀναντικατάστατοι φυσικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἐνῷ αἱ τελευταῖαι δύναται νὰ ὑποστοῦν μεταβολάς. Τὰ εἶδη τῶν καλλιεργειῶν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν τὴν δυνατότητα μεγαλυτέρας καὶ ταχυτέρας αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι αἱ ἀρδευόμεναι καλλιέργειαι τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν, τῶν ὀπωροκηπευτικῶν φυτῶν, ἐσπεριδοειδῆ, κτηνοτροφικῶν φυτῶν καὶ ἄλλων, αἱ ὁποῖαι διὰ τὸν λόγον τούτον δέον ὅπως ἀποτελέσουν ἀμείψον ἐπιδιώξιν τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς καὶ νὰ λάβουν τὴν μεγαλύτεραν διάδοσιν.

Ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἐξ ἄλλου τῶν συντελεστῶν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἔδαφος, ἐργασία καὶ κεφάλαιον ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι οὗτοι δὲν ἔχουν τεθῆ ἀκόμη εἰς προκεχωρημένον βαθμὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πα-

παγωγῆς, θεωροῦντες τὴν θέσιν των ἀπὸ ἀπόψεως μορφῶν χρησιμοποίησις καὶ προοπτικῶν διὰ τὸ μέλλον σχετικῶς μὲ ἄλλας χώρας καὶ ἀπολύτως διὰ τὴν χώραν μας εὐνοϊκὴν. Ἀνεξαρτήτως τῆς εἰδικῆς ταύτης ἀπόψεως σημειοῦμεν ὅτι ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος ὑπὸ τὴν ποσοτικὴν ἀποφιν αἱ κατάλληλοι πρὸς καλλιεργεῖαν ἐκτάσεις ἔχουν ἐξαντληθῇ καὶ δὲν δυνάμεθα ν' ἀναμένωμεν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς ἐκ τῆς αὐξήσεως ἐκτάσεων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν ἡ ποσοτικὴ ταύτης αὐξήσις, ἐφ' ὅσον τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κεφάλαιον παραμένουν σταθερά, δὲν πρόκειται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ μόνον ὁ συντελεστής κεφάλαιον δύναται ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς εὐρύτερας ἀναλογίας ὑπὸ τὴν περιοριστικὴν ὁμῶς προϋπῶσιν τῆς βελτιώσεως τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς ὁργανώσεως τῆς παραγωγῆς. Οὕτω οἱ σοβαρώτεροι ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς εἶναι, 1ον αὐξήσις τῶν ἀρδευομένων ἐκτάσεων, 2ον αὐξήσις τεχνικῶν γνώσεων καὶ 3ον αὐξήσις κεφαλαίων.

Ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι δὲν ἔχει τεθῇ καλῶς. Τὸ πρόβλημα τῶν ὀρεινῶν ἐδαφῶν καλλιεργουμένων καὶ μὴ τὰ ὅποια ἀνέρχεται εἰς 75 περίπου ἑκατομμ. στρέμματα, καλύπτοντα τὸ 55% περίπου τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς χώρας καὶ ἡτις ἀποτελεῖ ἥδη ἀφ' ἑνὸς πενιχρὸν βασικὸν χωρὸν 61 ἑκατομμ. στρεμμάτων 46% τὸν ὅποιον ἔδει νὰ βελτιώσωμεν καὶ νὰ τὸν κατστήσωμεν ἀποδοτικώτερον, καὶ ἀφ' ἑτέρου καλλιεργούμενον χωρὸν διὰ συστήματος μὴ συμβιβαζομένου μὲ τὴν μορφολογίαν ταύτην.

Ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν ὑπαμεινίσκομεν ὅτι ἐπαυσε πρὸ πολλοῦ νὰ θεωρῆται αὕτη ὡς σταθερὰ ποσότης καὶ εἶναι δυνατόν διὰ μιᾶς δραστηριᾶς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως νὰ τὴν καταστήσωμεν τὸν πλέον ἀποφασιστικὸν παράγοντα ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας.

Ὡς πρὸς τὸν κοινωνικὸν παράγοντα παρατηροῦμεν ὅτι ἡ διαμόρφωσις τῶν ὑφισταμένων γεωργικῶν συστημάτων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πυκνώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ ἐκμεταλλευομένη παρ' ἑκάστης γεωργικῆς οἰκογενείας ἑκτασις ἀνέρχεται εἰς 35,8 στρ. Παρατηρεῖται δὲ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἔντονος πιεστικὴ τάσις πρὸς ἐκμετάλλειν πάσης καλλιεργησίμῃ ἐκτάσεως ἀκόμη καὶ ὀρεινῆς πρὸς αὐξησιν τοῦ καλλιεργουμένου χώρου καὶ ἑτέρα τάσις ἐκτελέσεως ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων τόσοι διὰ τὴν αὐξησιν τῶν ἐκτάσεων ὅσον καὶ κυρίως διὰ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ εἰσοδήματος.

Συναφῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο παρατηροῦμεν ὅτι, ἐτι ἀφορᾷ τὴν πλεονάζοντα τοῦ γεωργοῦ οὕτως κατ' ἀξιοθαύμαστον τρόπον προσπαθεῖ διὰ στοιχειωδῶν ἔργων νὰ μεταβάλῃ ὅστω καὶ μίαν μικρὰν ἑκτασιν ἀπὸ ξηρικὴν εἰς ἀρδευτικὴν, ἐνῶ τὸ βασικόν τοῦτο θέμα τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας ἦται τῆς ἀπεριορίστου χρησιμοποίησεως τῶν πηγῶν ὕδατος δὲν ἔτυχεν τῆς δεούσης τοποθε-

τήσεώς του διότι τὰ ἐφαρμοσθέντα προγράμματα δὲν ὑπῆρξαν ἀνάλογα πρὸς τὰς ἀνάγκας ὡς ἐμφανίζει ἡ Ἑλληνικὴ πραγματικότητα.

Ἄλλος κοινωνικὸς οἰκονομικὸς παράγων ὅστις ἐπηρέασεν τὴν διαμόρφωσιν τῶν ὑφισταμένων γεωργικῶν συστημάτων εἶναι ἡ παράγων ἀστάθεια. Ἡ ἀβεβαιότης καὶ ἡ ἀστάθεια ὀφείλεται εἰς φυσικὰ καὶ οἰκονομικὰ αἷτια. Τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν παρῶσαν ἐξέτασιν συγκεντρώνεται ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀπόψεως δὲν δυνάμεθα ἡμῶς νὰ παράδωμεν τὴν σταθερὰν καὶ ὑψημένην ἐμφάνισιν φυσικῶν ἀντιξοότητων αἱ ὁποῖαι ἔχουν κλονίσει τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Ἑλλήνος γεωργοῦ ὡς εἶναι αἱ πλημμύραι, αἱ ἀνιμβρίαι, αἱ φυτονόσοι, αἱ ζυφονόσοι, οἱ παγετοί, αἱ χάλαζαι· αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν κατωτέραν τεχνικὴν ἐργάνωσιν τῆς χώρας ἐπιηρεάζουσαι ὡς ἐκ τούτου δυσμενῶς τὸ μέσον οἰκονομικὸν ἀποτελεσματικὴς Ἑλληνικῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀστάθεια ὀφειλομένη εἰς ἀδυναμίαν διαιθέσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ εἰς εὐρείας κυμάνσεις τῶν τιμῶν ἀποτελεῖ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ἓνα πρόβλημα τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας, τὸ ὁποῖον σπανίως ἔτυχεν τῆς προσοχῆς εἰς βάθος καὶ πλάτος ὅας ἔδει νὰ τύχῃ πρόβλημα τοιαύτης βασικῆς σημασίας. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν προσαρμόζονται οἱ Ἕλληνες γεωργοκτηματῖαι μόλις γίνῃ καὶ ἀπλῶς ὑπαινιγμὸς περὶ τῆς δυνατότητος ἀπορροφήσεως ἑνὸς γεωργικοῦ προϊόντος ὡς συνέδη κατὰ καιροῦς μὲ τὸ βαμβάκι, τὸν καπνόν, τὴν ὄρυζα, τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, τὸν σίτον κ.λπ. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελεῖ ὡς γνωστὸν καὶ τὴν βασικὴν θέσιν τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἥτις διὰ τῶν λαμβανόμενων μέτρων ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν σταθεροποίησιν τοῦ γεωργικοῦ εισοδήματος.

Ὁδῶν θεωρούμενον τὸ γενικὸν γεωργικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐξέλιξιν του εἰς τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας διακρίνομεν τὴν παλαιότεραν φάσιν διὰ τῆς ὁποίας ἐπεδιώχθη καὶ ἐκυριάρχουσεν ἡ πολιτικὴ τῆς σιταρχείας καὶ ἥτις ἀνεπτύχθη ἐπὶ ξηρικῶν ἐδαφῶν ἐκτοπίσασα τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν νεωτέραν ἥτις ἤρχισεν ἐκδηλουμένη ἀπὸ τῆς προπολεμικῆς περιόδου, βασισθεῖσα ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀρδευομένων καλλιεργειῶν, τῶν διηχητανικῶν φυτῶν, τῶν ὀπωροκηπευτικῶν, τῶν ἐσπεριδοειδῶν, τῶν πτηνοτροφικῶν φυτῶν καὶ παραλλήλως τῆς ἐλαιοκαμίας τῶν ξηρικῶν δένδρων καλλιεργειῶν καὶ ψυχανθῶν. Ἀντιθέτως παρετηρήθη στασιμότης εἰς τὴν ἀμπελοκαλλιέργειαν πλὴν τῆς παραγωγῆς νωπῶν σταφυλῶν καὶ εἰς τὸν καπνόν.

Εἰς τὰ νεώτερα συστήματα ἀξιοποιεῖται περισσότερο ἢ ἐργασία τῆς γεωργικῆς οἰκογενείας καὶ ἐκ μικρῶν ἐκτάσεων ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ἀρδευομένων καλλιεργειῶν τὸ μεγαλύτερον εισόδημα.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀπασχολήσεως τὸ ὁποῖον ἔχει λάβει ἰδιαίτεραν ὀξύτητα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι πάντοτε ὑπῆρχεν εἰς ὠρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἔτους σπάνις ἐργατῶν καὶ δυσχέρεια διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένων ἐργασιῶν. Ἡ μεγαλύτερα δυσχέρεια ἐνεφανίζετο προπο-

λεμικῶς κατὰ τὸ θέριμα τῶν σιτηρῶν ἐνφ' μεταπολεμικῶς κατὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ συλλογὴν τοῦ βάμβακος.

Μετὰ τὸν τριπλασιασμὸν τῆς καλλιεργείας εἰς ἑκταπλὴν τοῦ βάμβακος ἐξημιουργήθη τὸ πρόβλημα τῆς καλλιεργείας καὶ συλλογῆς τούτου δεδομένου ὅτι ἀπαιτοῦνται διὰ συλλογὴν μόνον 2-4 ἡμερομίσθια δι' ἓν στρέμμα καὶ διὰ 2 ἑκατάμμ. στρέμματα 6 ἑκατομμύρια ἡμερομίσθια ταῦτα διανεμόμενα εἰς τὴν πλέον ἐντατικὴν περίοδον ἥτις εἶναι ὁ μὴν Σεπτέμβριος ἤτοι εἰς 30 ἡμέρας ἀπαιτοῦνται 200.000 ἐργάται ἡμερησίως εἰς συγκεντρωμένας περιοχὰς τῆς Κεντρικῆς Μακεδονίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ ἐξέλιξις τοῦ προβλήματος τῶν ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὴν ὑπαίθρου ἀκολουθεῖ τὴν παρατηρουμένην πρόβδον τῆς ἀναπτύξεως ἀρδευτικῶν καλλιεργειῶν καὶ τὴν εἰδίκευσιν τῶν περιοχῶν ἥτις εἶναι συναφές φαινόμενον τῆς γεωργικῆς προόδου.

Ἡ προστασία τῆς αὐτοπαραγωγῆς εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἀλματώδη αὔξησιν τῆς καλλιεργείας καὶ τὴν ἀδυναμίαν ἐξευρέσεως ἐργατικῶν χειρῶν κατὰ τὰς κρίσιμους περιόδους τῆς καλλιεργείας καὶ τῆς συγκομιδῆς. Ἡ εὐρεία εἰσαγωγή μηχανημάτων καλλιεργείας καὶ θερισμοῦ ἔλυσε τὸ πρόβλημα καὶ διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐργατικῶν χειρῶν ἔλαβε χώραν ἡ διάδοσις καλλιεργειῶν ἐντατικωτέρας μορφῆς ὡς εἶναι αἱ ἀρδευόμεναι.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ βάμβακος θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἰδίᾳ ἐξέλιξις μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐνταῦθα ἡ διάδοσις τῶν μηχανημάτων εἶναι δυσχερεστέρα διότι πρέπει νὰ συνδυασθῇ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐνδεδειγμένων ποικιλιῶν.

Ἐκ τῆς συσχετίσεως τῶς ποσοστῶν τῆς ἀπολύτου αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ἀπασχολουμένου μετὰ τὸ γεωργικὸν ἐπάγγελμα, ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἐξουδετερώνεται σχεδὸν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, μετὰ τὴν ἐπερχομένην μείωσιν συνετελεσμένης ἐγκαταλείψεως τῆς ὑπαίθρου, τὰ δὲ δημιουργούμενα κενὰ ἀναπληροῦνται διὰ τῆς ἀθρόας εἰσαγωγῆς μηχανημάτων καὶ ἐκ τῆς ὑφισταμένης διαφορᾶς ἀπασχολήσεως κατὰ περιοχὰς.

Διὰ τῶν ἐκτεθέντων ἑδώσαμεν μίαν εἰκόνα τὸσον τῶν γενομένων μεταβολῶν εἰς τὰ γεωργικὰ συστήματα τοῦ παρελθόντος ὅσον καὶ τὰς τάσεις τῆς συγχρόνου ἐξελίξεως αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ λάβουν χώραν ἐντὸς τῶν φυσικῶν καὶ οἰκονομικοκοινωνικῶν πλαισίων τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας.

Κατὰ ταῦτα οἰονόηποτε σχῆμα καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ διὰ τῆς ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργειῶν ἢ τῆς γεωργίας, τοῦτο δὲν θὰ διαφέρει ριζικῶς τῶν περιγραφεισῶν δυνατοτήτων, αἱ ὁποῖαι προσφέρονται ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν συνθηκῶν, πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς διαδόσεως τῶν κτηνοτροφικῶν καλλιεργειῶν καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας, ἥτις ἀποτελεῖ σοβαρὸν πράγματι πρόβλημα καὶ περὶ τῆς ὁποίας κρίνομεν σκόπιμον ὅπως διατυπώσωμεν ὠριμένους σκέψεις μας.

Ἡ Κτηνοτροφικὴ παραγωγὴ διαφέρει τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ὁμοί-
αζουσα περισσότερο πρὸς τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν διότι ἡ φυτικὴ πα-
ραγωγὴ ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς κτηνοτροφίας δὲν διατίθεται ἀμέσως
ὑπὸ τοῦ παραγωγῶ, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰς λοιπὰς καλλιεργείας, αἱ ὁποῖαι
ἐκχρηματίζονται ἀμέσως, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ζώων
καὶ τὴν μεταποίησιν εἰς κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

Ἡ πορεία αὕτη ἀπαιτεῖ ὅπως ἀντιλαμβάνεται τις μακρὰν διαδικασίαν
παραγωγῆς, μεγαλύτερα κεφάλαια, ἐγκαταστάσεις, εἰδικωτέρας γνώσεις καὶ
κινδύνους ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς γεωργικὰς ἐπιδιώξεις καὶ μεγάλην
προσπάθειαν προσαρμογῆς καὶ συνδέσεως μὲ τὴν γεωργίαν.

Δὲν συζητοῦμεν δεδαίως τὸ πρόβλημα τῆς ποιμενικῆς κτηνοτροφίας ἥτις
διατηρεῖται ἐπὶ τῶν ἀπολύτων βοσκοτόπων ἐκτάσεων ἀλλὰ περὶ τῆς κτηνο-
τροφίας τῶν μεγάλων ἢ μικρῶν παραγωγικῶν ζώων τῶν ὁποίων ἡ διατήρη-
σις στηρίζεται ἐπὶ τῆς καλλιεργείας ἀρδευομένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν, μη-
δικῆς, τριφυλλίου, λευκώνων, χλωροῦ σόργου, ἀραβοσίτου καὶ ἐνσταυλισμοῦ
τούτων ἐντὸς τοῦ συγκροτήματος τῶν ἀγροικιῶν. Ἡ κτηνοτροφικὴ παραγω-
γὴ τοῦ εἵδους αὐτοῦ ὑφίσταται συναγωνισμὸν ὑπὸ τῶν καλλιεργειῶν τοῦ βάμ-
δακος, τῶν ἐσπεριδοειδῶν, τῶν ὀπωροκηπευτικῶν, τῶν γεωμήλων κλπ. καὶ
συνεπῶς ὁ καινὸν τῆς ὑποκαταστάσεως προσδιορίζει τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποίαν
δύναται νὰ λάβῃ αὕτη ἐντὸς τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Ἡ πείρα ἥτις μᾶς παρέχεται ἐκ τῆς γνώσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνθη-
κῶν μᾶς ἐνισχύει τὴν ἀποφιν ὅτι ἡ κτηνοτροφία δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ, ὅπως
ἄλλως τε ἀνεπτύχθη, εἰς φυσικὰς ὑγρὰς περιοχὰς ὡς καὶ εἰς ξηρὰς καὶ ὀρει-
νὰς, αἱ ὁποῖαι δὲν προσφέρονται διὰ τὴν καλλιεργεῖαν τῶν φυτῶν τὰ ὁποῖα
ὅπως εἶπαμεν συναγωνίζονται τὰς κτηνοτροφικὰς καλλιεργείας.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐξετοπίσθη ἀκόμη καὶ εἰς ὀρεινὰς περιοχὰς ὑπὸ τῆς
καλλιεργείας τοῦ σίτου ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν καὶ εἶδει τὸ μέτρον τῆς συγκρί-
σεως ἀν καὶ ἡ ἐξέλιξις αὕτη ὑπῆρξεν ἀπότοκος τοῦ ζήλου τῆς πολιτικῆς τῆς
σιταρχείας ἥτις εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο προφανῶς ἐπροξένησε βλάβην.

Ἐὰν ἐξαίρεσωμεν τὴν καλλιεργεῖαν τοῦ βάμδακος ἥτις εἶναι συναγω-
νισμὸς ὑπὸ τῆς καλλιεργείας τῆς μηδικῆς, αἱ λοιπαὶ ἀρδευόμεναι καλλιέρ-
γειαι τῶν ὀπωρῶν, κηπευτικῶν, ἐσπεριδοειδῶν, γεωμήλων, ὑπερέχουν ταύ-
της.

Ἐπάρχουν ἐν τούτοις σημεῖα ἀπολύτου ὑπεροχῆς, ὅπως συμβαίνει καὶ
μὲ τὴν ποιμενικὴν κτηνοτροφίαν, ἰδίᾳ ἐκεῖ ὅπου ἡ καλλιεργεῖα ἀρδευομένων
κτηνοτροφικῶν φυτῶν δὲν δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ παρ' ἄλλων λόγῳ :

1ον) τῆς παρουσίας φυσικῶν ἀντιξοότητων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπιτρέπουν
τὴν καλλιεργεῖαν ἐτέρων φυτῶν πλὴν τῶν κτηνοτροφικῶν, τὰ ὁποῖα ὡς γνω-
στὸν δὲν ὑπόκειται εἰς ζημίας, ἐκ πτώσεως θερμοκρασίας, ἀνέμων κλπ. αἰτίων.

2ον) Ἡ διὰ λόγους ἀμειψιοπορίας εἰσαγωγή καὶ ἐπέκτασις τῆς καλλιεργείας τούτων λόγω τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεώς των ἐπὶ τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀχρηστεύσεως γεωργικῶν περιοχῶν ἐκ τῆς συνεχοῦς καλλιεργείας τούτων ὑπὸ τῶν ἰδίων φυτῶν ἀνευ ἐναλλαγῆς μετὰ τῶν κτηνοτροφικῶν.

Ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς πλευρᾶς τὸ πρόβλημά μας θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ ἀκόμη ἀκριβέστερον ἐὰν ἐτίθετο ἐν ὄριον ἐπεκτάσεως τῶν κτηνοτροφικῶν καλλιεργειῶν μέχρι τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἀντιμετώπισις τῆς ἐγχωρίου ζήτησεως ὑπὸ τὸν συναγωνισμὸν τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ μέλλον θὰ ἀντιμετωπίζωμεν εἰς τὸν ἐλεύθερον στίβον τῆς ἀγορᾶς.

Ὅστω εἰς ἐν γενικὸν σχῆμα δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι δὲν ἐνδείνεται ἡ εὐρεία ὑποχώρησις τῶν ἀρδευομένων καλλιεργειῶν παραγωγῆς δάμδακος, ὀπωρῶν, κηπευτικῶν, γεωμηλῶν, ὀρύζης, ἀραβοσίτου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς πέραν τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται νὰ ἀξιοποιηθῶν πρῶτον ἀρδευόμεναι ἐκτάσεις διὰ κτηνοτροφικῶν καλλιεργειῶν ὑπὸ τὰς ἐκτεθείσας ἀνωτέρω συνθήκας. δεύτερον αἱ ξηρκαὶ βοσκήσιμοι ἐκτάσεις καὶ τρίτον τὰ βιομηχανικὰ ὑπολείμματα τὰ ὁποῖα προσφέρονται ὁλονὲν καὶ περισσότερον ὑπὸ τῶν βιομηχανικῶν ἀλεύρου, ἐπεξεργασίας ἐλαιούχων καρπῶν, ζαχαροτεύτλων κλπ.

Εἶναι ἐπίσης λίαν συμφέρουσα ἡ ἀνάπτυξις τῶν μικρῶν παραγωγικῶν ζώων ὑψηλῆς ἀποδόσεως καὶ ἡ περίξ τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων ἀνάπτυξις πάσης μορφῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς λόγω τῆς ζήτησεως νωπῶν προϊόντων γάλακτος, γιασούρης, ὠῶν κλπ.

Ὡς κατεδείχθη ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως τὸ πρόβλημα τοῦ οἴτου συνεδιάσθη μὲ μικρὸν κύκλον καλλιεργειῶν ὡς εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ βίκου καὶ τοῦ δάμδακος, ἐνθὺ δὲν ἐξητάσθη ἡ βαθύτερα θέσις τῶν λοιπῶν καλλιεργειῶν, αἱ ὁποῖαι εὐνοοῦνται ὑπὸ τὸ Ἑλληνικὸν κλίμα, ἀλλ' οὔτε συνεῴθη κατὰ σειρὰν καὶ τὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως καὶ συσχετίσεως τῶν παραγωγικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὸ θεμελιῶδες ζήτημα τῆς αὐτῆς τῆς παραγωγῆς διὰ τῶν ἐγγειοδελτιωτικῶν ἔργων καὶ τῆς ἀξιοποιήσεως τούτων.

Ὅστω ἡ ἀσύνδετος οἰκονομικῶς ἐπιβόησις τῶν καλλιεργειῶν δάμδακος, βίκου καὶ ἀντὶ τούτου τελευταίως τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς δημιουργεῖ ἀπορίας διότι εἰς τὰς ἡμερινὰς περιοχὰς ἐνθα οἱ γεωργοὶ δὲν ἔχουν εὐκαιρίαν εἰσαγωγῆς ἀρδευομένων καλλιεργειῶν παρέμεινον ἀπροστάτευτοι, ὅπως καὶ ὅτε ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ ὅτε ἀπηγορεύθη ἡ διατήρησις τῶν αἰγῶν δὲν εἶχεν ληφθῇ μέριμνα ἀντικαταστάσεως τῶν ἀπωλειῶν τούτων διὰ νέων κατευθύνσεων καὶ ἐπιδόσεων, ὅτε καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι ἐνθὺ ὑπέστησαν τὴν μεγαλύτεραν ζημίαν παρέμεινον εἰς τὸ

κενὸν διότι ὁ περιορισμὸς τῆς καλλιιεργείας τοῦ σίτου δὲν συνεδυάσθη μὲ ἑτέραν ἐπίδοσιν, ἐνῷ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προβλεφθῇ καὶ νὰ κατευθυνθῇ εἰς τὴν καλλιιεργείαν σκληρῶν ποικιλιῶν σίτου καὶ ἄλλων ἐτέρων καλλιιεργειῶν, αἱ ὁποῖαι εὐδοκιμοῦν εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας.

Ἡ καλλιιεργεία τοῦ δάμβρακος ἐξ ἄλλου παρὰ τὸ γεγονὸς ἐξαγωγῆς κλονίζεται: ἐκ πολλῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα θίγουν τὰς φυσικὰς ἀποδόσεις ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον ἐκ τῆς πτώσεως τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος, τῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐργατικῶν χειρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀντισταθμίζουν τὴν ἐπιδότησιν καὶ ἀφ' ἧν παθητικὸν εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦτον.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἐπομένως τὸ ὑφιστάμενον γεωργικὸν πρόβλημα δὲν ὑπῆρξεν πρόβλημα διαρθρώσεως, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἀπὸ αἷτια ἀνγκάσιμα εἰς τὴν πλημμυρῇ λειτουργίαν τῶν ἀκολουθουμένων γεωργικῶν συστημάτων καὶ εἰς πλημμυρεῖς προϋποθέσεις αἱ ὁποῖαι: ὡς ἦτο φυσικὸν ὠδήγησαν εἰς ἀδιέξοδον.

Τοῦτο ὀφείλεται :

- 1ον) Εἰς τὴν μὴ ὀρθολογικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐδάφους ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς μορφάς.
- 2ον) Εἰς τὴν μὴ ὀρθολογικὴν ἀπασχόλησιν τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ, ἥτις παρουσιάζει μεγάλα κενά.
- 3ον) Εἰς τὴν μὴ ὀλοκλήρωσιν ἀξιοποιήσεως τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων.
- 4ον) Εἰς τὸ περιορισμὸν τεχνολογικὸν καὶ ὀργανωτικὸν καθεστὼς τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας καὶ ἐπὶ πλέον εἰς τὸ ἐλαττωματικὸν καθεστὼς τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐμπορείας τῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν.

Πάντα ταῦτα ἀπαρτίζουν ὁμοῦ τὴν ἔννοιαν τῆς παραγωγικότητος τῆς φυσικῆς καὶ τῆς παραγωγικότητος ἀξίας ἥτις ἐμφανίζεται: μειωμένη καὶ συνεπεία τῆς ὁποίας ὁ γεωργὸς οὐτε ἀποδίδει ἀλλ' οὐτε καὶ ἀπολαμβάνει ἀναλόγως τῆς ἐργασίας του, τοῦ διατιθεμένου ἐγγείου καὶ λοιπῶν μορφῶν κεφαλαίου σταθεροῦ καὶ κυκλοφοριακοῦ.

Αἱ διαπιστώσεις μας προκύπτουν :

- 1ον) Ἐκ τῆς σημειωθεῖσης γεωργικῆς πρὸδου. Ὁ δείκτης παραγωγῆς 78 κατὰ τὸ τελευταῖον προπολεμικὸν ἔτος πλησιάζει ἤδη τὸ διπλάσιον, καὶ
- 2ον) Εἰς τὴν μὴ ἀνάλογον βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ.

Διαπιστοῦται μία δυσαρμονία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ εἰσδήματος ἐξ ἧς προκύπτει ἡ μὴ πραγματοποιήσις τοῦ ἀρίστου αποτελέσματος.

Ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς ὀφείλεται κατὰ 50% εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἐκτάσεων καὶ κατὰ 50% εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ τὴν ἐργασίαν, ἥτοι διαπιστοῦται

αὐξήσις καὶ τῆς ἐντάσεως τῶν καλλιεργειῶν διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν κατὰ μὴν ἀποδόσεων.

Ὡς πρὸς τὸ εἰσόδημα παρατηροῦμεν ὅτι :

Τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα ὡς πηγὴ δημιουργίας τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ὑπέστη μείωσιν λόγῳ αὐξήσεως τῶν ἐτέρων εἰσοδημάτων. Κατῆλθεν ἀπὸ 36 εἰς 27,7% κατὰ τὴν δεκαετίαν 1951 - 1958 κατὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Δ) ντισε: Ἐθνικῶν Λογ) σμῶν.

Ἀναλογοῦν δὲ διὰ τὸν ἀγρότην δρχ. 16.327.—

διὰ τὸν μισθωτὸν » 25.973.—

διὰ τὸν ἐπιχειρηματίαν » 36.657.—

ἐνῷ ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος εἰς τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα εἶναι τὸ μεγαλύτερον. ἀνερχόμενον εἰς 32%.

Ἡ μέση ἐτησίᾳ αὐξήσις ἀνῆλθεν εἰς 3,5% ἥτοι διὰ μίαν οἰκονομίαν ὡς ἡ Ἑλληνικὴ μὲ ἔντονον τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα καὶ τὸ χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον εἶναι ἐντελῶς ἀνεπαρκές.

Τίθεται ἤδη τὸ πρόβλημα τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν τῆς δημιουργίας τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος διὰ τῆς πλέον ὀρθολογικῆς χρησιμοποίησεως τῶν πηγῶν πλούτου καὶ ὀρθολογικῆς ἐξισορροπήσεως τῶν σχέσεων ποσότης - κόστος - εἰσόδημα - κέρδος, ἥτις θὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος.

Κατὰ μίαν μέτρησιν τῆς ἐντατικότητος τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας διὰ συγκρίσεως τοῦ κατὰ στρέμμα ἀναλογούντος γεωργικοῦ εἰσοδήματος εὗραμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς παρουσιάζει τὸν μικρότερον βαθμὸν ἀποδοτικότητος.

Αἱ Κ. Χῶραι ἔχουν	81	δολλ.	κατὰ	στρέμμα
Τὸ Βέλγιον — Λαυξεμβούργον	74	»	»	»
Ἡ Δυτικὴ Γερμανία	41	»	»	»
Ἡ Γαλλία	34	»	»	»
Ἡ Ἰταλία	32	»	»	»
Ἡ Ἑλλάς	21	»	»	»

Τὰ κυριώτερα σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος δι' ἧς θὰ ἐπιτύχωμεν καὶ σχετικὴν λύσιν τοῦ γεωργικοῦ προβλήματος εἶναι τὰ κάτωθι :

1ον) Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἐδάφους :

Ἐκ τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς τὸ ἔδαφος καὶ αἱ μετ' αὐτοῦ συνδεόμεναι καλλιέργειαι ἐπηρεάζουν θεμελιωδῶς τὸν βαθμὸν τῆς παραγωγικότητος. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν καταλλήλων εἰδῶν καὶ ἐν συνδυασμῷ ἰδίᾳ μετὰ τῶν ἐνδεδειγμένων ποικιλιῶν φυτῶν καὶ φυλῶν ζώων

ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον παράγοντα βελτιώσεως τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Τὰ ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦντα Ἰνστιτούτα ἔχουν προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας καὶ ἔχουν συμβάλλει πολὺ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Αἱ δημιουργηθεῖσαι νέαι συνθήκαι ἐπιβάλλουν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δράσεως τούτων εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν. Ἰδιαιτέρως εἰς τὸν τομέα τῆς παραγωγῆς τῶν ὀπωροκηπευτικῶν μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἤρξατο ἡ σχετικὴ ἐργασία καὶ ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιτάχυνσις τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς παροχῆς ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν εἰς τὴν παραγωγὴν τούτων.

2ον) Ἡ ἐφαρμογὴ βελτιωμένων μεθόδων καὶ μέσων καλλιιεργείας:

Ἡ παραγωγικότης ἐπηρεάζεται διὰ τῶν ἐφαρμοζομένων μεθόδων καὶ ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν μηχανικῶν μέσων διὰ τὴν καλλιέργειαν, διὰ τὴν σποράν, τὰς περιποιήσεις καὶ τὴν συγκομιδὴν. Ἡ προστασία καὶ ἡ βελτίωσις ἐν γένει τῆς παραγωγῆς ἐνεργεῖται διὰ βιολογικῶν, χημικῶν καὶ μηχανικῶν μέσων. Ὁ ἐαλιμὸς χρησιμοποίησεως τούτων ἐπηρεάζει τὴν παραγωγικότητα.

Ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη εἶναι πολὺ μικρὰ διότι ἐναντι παραγωγῆς 2.213.000.000 KWH χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ 9.131 γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων 18.827.354 KWH, ἐνῶ ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς γεωργίας χρησιμοποιεῖται ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια 20 φορές περισσότερον τῆς Ἑλλάδος ἤτοι 429.104.000 KWH.

3ον) Ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις:

Ὡς πρὸς τὸν παράγοντα ἐργασία γνωρίζομεν ὅτι ἐλλείπει ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἔχει τὴν μορφήν ἀνειδικεύτου ἐργασίας τῆς ὁποίας ὡς γνωστὸν ἡ ἀποδοτικότης εἶναι λίαν χαμηλὴ. Τὰ στοιχεῖα βελτιώσεως τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἐργασίας εἶναι, δεξιότης, προσπάθεια καὶ μέθοδος. Ἐκ τούτων οἱ Ἕλληνες γεωργοὶ δὲν ὑστεροῦν οὔτε εἰς δεξιότητα οὔτε εἰς προσπάθειαν, ἀλλὰ εἰς μέθοδον καὶ τεχνικὴν.

Ἐξ ὧν τῶν περιγραφεισῶν ἀδυναμῶν ἀποδίδομεν τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν τεχνικὴν κατάρτισιν, ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα καὶ πρωτοβουλίαν, αἱ ὁποῖαι πηγάζουν ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μορφώσεως. Τελευταίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνελήφθη ἐκστρατεία πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργατῶν διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἀποδοτικότητος αὐτῶν.

Ἡ ἐφαρμογὴ εὐρέων προγραμμάτων ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων γεωργῶν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ προκαλέσῃ τὴν μεγαλύτεραν ἀδξησην τῆς παραγωγικότητος ἐν συγκρίσει πρὸς οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον καὶ μέτρον τὸ ὅπολον ἤθελε ληφθῇ διὰ τὸν σκοπὸν τούτον.

4ον) Μέγεθος ἰδιοκτησίας καὶ ὀργάνωσις ἐκμεταλλεύσεως ταύτης.

Ἐξετάζοντες τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μεγέθους τῶν γεωργικῶν ἰδιοκτησιῶν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος παρατηροῦμεν τὰ κάτωθι :

Ἡ σχέσις ἐδάφους καὶ ἰδιοκτησίας εἶναι εἰνoική διὰ τὴν Ἑλληνικὴν παραγωγὴν διότι οἱ Ἕλληνες παραγωγοὶ εἶναι κατὰ 95% ἰδιοκτῆται, ἐνῶ οἱ γεωργοὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν εἶναι κολλῆγοι καὶ ἐνοικιασταί. Οὕτω ἂν τῶν 30% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων τῶν χωρῶν τούτων τελοῦν ὑπὸ μορτικτικὴν σχέσιν.

Οἱ Ἕλληνες ἰδιοκτῆται παρὰ τὸ μικρὸν μέγεθος τῆς ἰδιοκτησίας ἐξαντλοῦν πᾶσαν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἐπιφέρουν βελτιώσεις καὶ νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγὴν. Ἡ γεωργικὴ ἰδιοκτησία ἐν ταῦτοις εἶναι μικρὰ εἰς ἑκτασιν. κατατετηγμένη, εἰς τεμάχια καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀναγλύφου ὀφείτως ὀρεινὴ καὶ ἡμιορεινὴ.

Ἐκ τῶν 36,5 ἑκ. στρεμμ. συνολικῆς γεωργικῆς ἐκτάσεως 21,2 ἑκατ. στρέμ. εἶναι πεδινὴ καὶ 15,4 ἑκ. στρεμ. ὀρεινὴ καὶ ἡμιορεινὴ.

Τὸ μέγεθος τῆς ἰδιοκτησίας ἐπηρεάζει τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κόστους διότι περιορίζει τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ κεφαλαίου ἢ καθιστᾷ ταύτην ἐνίστο ἀσύμφορον λόγῳ τῶν ἐμφανιζομένων δυσαναλογιῶν εἰς τὰς ποσότητας τῶν δύο συντελεστῶν ἐξ οὗ προκύπτει ἡ δράσις τοῦ νόμου τῆς φθινοῦστος ἀποδόσεως. Δέον ἐν ταῦτοις ὅπως διακρίνωμεν τὰς φάσεις εἰς τὰς ὁποίας τὸ μέγεθος τῆς ἰδιοκτησίας ἐπηρεάζει τὴν παραγωγικότητα διότι δὲν εἶναι αὕτη ὁμοιόμορφος.

Τὰ εἶδη τῶν καλλιεργειῶν τῶν ὁποίων ἡ ἐπέκτασις ἐνδιαφέρει τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἐφ' ὅσον ἀσχοῦνται εἰς εἰδικευμένας περιοχάς καὶ δὲν παρουσιάζουν λόγῳ συμπτώσεως τῶν ἐργασιῶν ἐτέρων καλλιεργειῶν συναγωνισμὸν τῆς ἐργασίας παρουσιάζουν ἐν δριον ἐπεκτάσεως τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλύτερον τῶν 12 - 15 στρεμμ. διὰ τὸν καπνὸν καὶ τὰ κηπευτικὰ ἢ 30 - 35 στρεμμ. διὰ τὸν δάμνακα, ἐφ' ὅσον ἡ καλλιέργεια διενεργεῖται ὑπὸ τῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία ἔχει τρία, τέσσαρα ἐργαζόμενα μέλη. Οὕτω ὁ συντελεστὴς ἐργασίας ἀξιοποιεῖται πλήρως καὶ εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο μέγεθος τῆς γεωργικῆς ἰδιοκτησίας, ἐνῶ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον μὲ τὸ κεφάλαιον. Ἡ διενέργεια ἐγγείων βελτιώσεων, ἡ χρησιμοποίησις μηχανικῶν μέσων, αἱ μεταφοραί, αἱ ἐναποθηκεύσεις καὶ αἱ λοιπαὶ ἐργασίαι διενεργοῦνται κατὰ τὸν ὀρθολογικὸν τρόπον. Ἡ θέσις αὕτη ἀλλοτρίη εἰς τὴν ἐξέυρεσιν ἰδίων τῶν τρόπων ἐξουδετερώσεως τοῦ μειονεκτήματος τοῦ μικροῦ μεγέθους τῆς ἰδιοκτησίας διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς χρησιμοποίησεως τῶν κεφαλαίων μέσω ἐνὸς συστήματος συν-εργασίας.

Ἡ λύσις αὕτη ἀντιμετωπίζεται καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

θρον εἰς τὴν παρατηρούμεν πολλῶν εἰδῶν συνεργασίας διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ καταπολέμησιν ἀσθενειῶν, διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐπεξεργασίαν εἰς συνεταιρικά ἐλασουργεῖα, οἰνοποιεῖα κλπ.

Ἡ τιθεμένη ὡς ἄνω ἀποφῆς διὰ τὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ δέον ὅπως λάβῃ ὀργανικὴν μορφήν ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως τῆς παραγωγῆς μέχρι τοῦ τελευταίου σημείου τῆς καταναλώσεως. Οὕτω ἡ καταβαλλομένη προσπάθεια διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῆς γεωργικῆς ἰδιοκτησίας δέον ὅπως διευρυνθῇ καὶ συνδεθῇ με τοὺς νέους σκοποὺς διότι ἡ ἀπλή κίνησις τῶν τεμαχίων μιᾶς ἰδιοκτησίας δὲν λύει τὸ πρόβλημα. Ἡ συνεργασία αὕτη δέον ὅπως κατοχυρωθῇ νομικῶς καὶ συνταγματικῶς διότι πρόκειται περὶ βασικῆς θελτιώσεως ἀνωτέρας οἰασότη-
ποτε ἄλλης εἰς σημασίαν. Οὕτως ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν περιοχῶν θὰ ἐνεργηθῇ βάσει ἐνὸς προγραμματισμοῦ δι' οὗ θὰ προβλέπεται ἡ ἐκμετάλλευσις τούτων διὰ τῶν αὐτῶν φυτικῶν εἰδῶν καὶ ποικιλιῶν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὁμοιομόρφου μεθόδου σπορᾶς, φυτεύσεως, καλλιεργητικῶν φροντίδων, συγκομιδῆς, μεταφο-
ρᾶς, ἐναποθηκεύσεως καὶ ἐπεξεργασίας ἥτις θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν τελικὸν σκο-
πὸν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς προσφορᾶς τυποποιημένων προϊόντων διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς ζήτησεως κατὰ σταθερὸν τρόπον καὶ διὰ τῶν συγχρόνων μεθόδων κυκλοφορίας, ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν.

Εἰς τὰς μεγάλας ταύτας ἐπιχειρηματικὰς μονάδας, αἱ ὁποῖαι θὰ προ-
κύβουν διὰ τῆς συνεργασίας θὰ εἶναι οἰκονομικῶς συμφέρουσα ἡ χρησιμοποί-
ησις ἐπιστημόνων διὰ τὴν κατεύθυνσιν ὅλων τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν ἐφαρμο-
γὴν τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἥτις σήμερον προσκόπτει εἰς τὴν ἑλλειψίν
ὀργανικῆς συνδέσεως τῶν μικρῶν ἰδιοκτησιῶν.

Διὰ τῆς συνεργασίας ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ παραγωγή ἐνισχύεται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ συναγωνισμοῦ διὰ τῶν ἐξῆς μέσων: Πρῶτον κατὰ τὸ μέ-
γεθος. Δεύτερον εἰς τὴν παραγωγὴν ὁμοειδῶν προϊόντων εἰς μεγάλην κλί-
μακα διὰ τῆς εἰδικεύσεως τῶν περιοχῶν. Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἐπιφανείας
τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν γενικῶν ἐργῶν τῶν
ὁποίων ἡ σημασία εἶναι μεγαλυτέρα τῶν ἐργῶν τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦνται ὑπὸ
τῶν ἐπιχειρηματικῶν μονάδων, αἱ ὁποῖαι ἀπλῶς διαφέρουν κατὰ ἓνα πολλὰ-
πλάσιον τοῦ μεγέθους τῶν Ἑλληνικῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Ἡ κατὰ τὰ ἄνω συνεργασία τῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ περι-
χὰς λύει ἐπιτυχέστερον τὸ πρόβλημα τοῦ μεγέθους τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς
χρησιμοποίησεως τῶν νεωτέρων τεχνολογικῶν μέσων διότι διὰ τῆς συνενώ-
σεως 100 ἐπὶ παραδείγματι μικροἐκμεταλλεύσεων τῶν 10 στρεμ. δημιουργεῖ-
ται καλυτέρα βάση διὰ τῆς παραγωγῆς ὁμοειδῶν προϊόντων ἀπὸ ἐπιχειρή-
σεις μεγέθους τῶν 100—150 στρεμ. αἱ ὁποῖαι προφανῶς παρουσιάζουν μι-
κροτέραν ἐπιφάνειαν διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς εἰς μεγάλην κλί-
μακα.

δον) Τὸ πεδῖον τῆς ἐμπορίας, μεταφορῶν καὶ ἐπεξεργασίας γεωργικῶν προϊόντων.

Τὸ ἔργον τοῦτο θὰ συνδυασθῇ καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν ὡς εἵπαμεν τῆς μορφῆς ὅφ' ἣν θὰ προσφέρονται τὰ προϊόντα διὰ τὴν μείωσιν τῆς ἐπιβαρύνσεως λόγῳ τῆς μεταφορᾶς καὶ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν περιπτώσεων πτώσεως τῆς ζήτησεως ἢ ἀδυναμίας ἀπορροφήσεως λόγῳ ὑπερπαραγωγῆς εἰς δεδομένην στιγμὴν καὶ ἢ ὅποια θὰ ἀντιμετωπισθῇ διὰ τῆς παραλλήλου ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας γεωργικῶν διμηχανιῶν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐξ ὁλοκλήρου τῆς διαθέσεως τῶν ἐκάστοτε συγκομιδῶν καὶ τὸν συνεχῇ ἐφοδιασμὸν τῆς ἀγορᾶς διὰ τῶν αὐτῶν προϊόντων ὑπὸ διάφορον μορφήν.

Ὡς τὼς ὁ χαρακτήρ τῆς Ἑλληνικῆς παραγωγῆς διὰ τὴν προσφορὰν προϊόντων εἰς τὴν διεθνῇ ἀγορὰν θέον ὅπως προσανατολίσθῃ καὶ προσαρμοσθῇ κατὰ σταθερὸν τρόπον εἰς τὴν ἐξαγωγὴν προϊόντων μικροῦ ὄγκου ὡς εἶναι οἱ χυμοὶ καὶ αἱ πάσης φύσεως μορφαὶ ἐπεξεργασίας τῶν ὀπωρῶν καὶ κηπευτικῶν διὰ μεθόδων συμπυκνώσεως, ἀποξηράνσεως κλπ.

Πρὶν κλείσω τὴν ὁμιλίαν μου κρίνω σκόπιμον ὅπως προσθέσω ὀλίγα τινὰ σχετικῶς μετὰ τὴν ἀνάγκην ἀποσαφήνισεως τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας μας διότι ἔχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι παρορᾶται ἐν βασικόν χαρακτηριστικόν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ὅπερ τὴν διακρίνει ἀπὸ τὴν διμηχανικὴν καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη, ἥτοι ἡ λειτουργία τοῦ πλήρους συναγωνισμοῦ καὶ ἡ ἀδυναμία προσαρμογῆς ἐξ ὧν προκύπτουν εὐχερῶς ζημίαι τόσον εἰς τοὺς παραγωγούς ὅσον καὶ εἰς τὴν κατανάλωσιν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀντιμετωπίζεται εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, διὰ τῆς λήψεως μέτρων τὰ ὅποια τείνουν εἰς τὴν σταθεροποίησιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς τὴν Γερμανίαν ἐψηφίσθη ὁ «Πράσινος νόμος» καὶ ἐφηρμύσθη ἡ πρασίνη πολιτικὴ, τείνουν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης νὰ μιμηθῶν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τὴν Γερμανίαν.

Λόγῳ τῆς κατωτέρας τεχνικῆς στάθμης εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργία ὁ παράγων τῆς τεχνικῆς θὰ παίξῃ σοβαρὸν θεαίως ρόλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, δὲν δύναται ὅμως νὰ φέρῃ οὗτος τὸ βάρος τῆς ἀναπτύξεως ἀν' δὲν ληφθοῦν παραλλήλως καὶ οἰκοοικονομικαὶ ἀποφάσεις διὰ τῶν ὀπωρῶν θὰ ἀμδλυθῶσιν αἱ δυσμενεῖς συνθῆκαι τῆς ἀγορᾶς αἱ ὅποιαι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξ εἰδικῶν αἰτιῶν εἶναι δυσμενέστεραι, ὥστε κατοχυρούμενος ὁ γεωργὸς ἐναντι τῶν διακυμάνσεων νὰ δυνηθῇ νὰ ἀναπτύξῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ δυναμικόν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Γεωργικοῦ εἰσοδήματος.

Ἀντιστήγησις ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ ἐπὶ τοῦ θέματος :

“Ἡ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.”

Ἐίχαμεν ὑποστηρίξει εἰς τὸ 2ον Συνέδριον Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τὴν ἀνάγκην ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργειῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον καὶ τῶν ἐν γένει γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Τὸ πενταετὲς πρόγραμμα, τὸ ὅποσον ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τοῦ 1960 δὲν ἀπέδωκεν οὐσιώδη ἀποτελέσματα, καθότι τὸ σύνθημα : μὴ καλλιεργεῖτε σιτὰρι ἀλλὰ μπαμπούκι ἢ κτηνοτροφικὰ ἦτο ἀνεδαφικόν. Ἡ ἀλλαγὴ καλλιεργείας προϋποθέτει ἀλλαγὴν τῶν συνθηκῶν τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ὅσον καὶ κτηνοτροφικῶν φυτῶν ἰδίως μηδικῆς ἀπαιτεῖ ἀρδεύσιμα ἐδάφη. Καὶ ἐπεξετάθη ἐφ’ ὅσον ἐπεξετάθησαν αἱ ἀρδεύσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Διότι δὲν συμφέρεи κἂν εἰς τὸν χωρικὸν νὰ καλλιεργῇ σιτὰρι εἰς ποτιστικὰ ἐδάφη, ὅπως καὶ δὲν τὸν συμφέρεи ἡ ἐγκατάλειψις τῆς σιτοκαλλιέργειας εἰς ξηρικὰ ἐδάφη, διότι τὰ σιτηρὰ ἐπαυφελοῦνται τῶν χειμερινῶν βροχῶν, ποῦ εἶναι ἡ κανὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἱ ἀρδεύσεις ἐκτάσεις ἀπὸ 3.100.000 στρέμματα τὸ 1955 ἀνῆλθον εἰς 4.100.000 στρέμματα τὸ 1960 καὶ προβλέπεται ὅτι θὰ φθάσουν ἐφέτος τὰ 4.900.000 στρέμματα. Ἡ ἑκτασις αὐτῶν, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας μελέτας, θὰ φθάσῃ τὰ 8.200.000 τὸ 1970. Ἀλλὰ πέραν τούτων ὑπάρχει δυνατότης ἀρδεύσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα 15 ἑκατομμ. ἐν ὅλῃ στρεμματικῶν. Μὲ τὴν παρατήρησιν ὅμως ὅτι τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τεχνητῶν φραγμάτων, ποῦ στοιχίζουσι ὑπερβολικὰ. Ἦδη διὰ τὰ μελετηθέντα ἔργα ἡ δαπάνη προϋπολογίσθη εἰς 3.800 δραχμὰς κατὰ στρέμμα.

Ὅταν μόνον συμπληρωθοῦν τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα θὰ γίνῃ αὐτομάτως σχεδὸν καὶ ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν. Διότι ἡ δενδροκμία, ἡ κηπουρικὴ, τὸ βαμβάκι καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ φυτὰ ἀπαιτοῦν ἀρδευσιν. Σημειωτέον ὅτι ἡ σύνδεσις μας μετὰ τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν εὐκοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρων καλλιεργειῶν καὶ ὅτι τὸ ἐν ἰσχύϊ πενταετὲς γεωργικὸν σχέδιον δὲν ἐτροποποιήθη, ὅπως θὰ ἔπρεπε, κατόπιν τῆς συρδéseως μας μετὰ τὴν Ε.Ο.Κ.

Τὸ πρόβλημα ὅμως τῆς ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας μας τίθεται ἀμέσως, διότι αὐξάνουν κατ’ ἔσχα αἱ εἰσαγωγαὶ μας εἰς κρέας καὶ γαλακτερά, ἐνεκα τῆς βελτιώσεως τῆς διατροφῆς τῶν κατοίκων. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ παραγωγὴ κρέατος παρ’ ἡμῶν ἀπὸ 140.600 τόννους τὸ 1960 ἔφθασε τοὺς 164.875 τὸ 1962. Ἐπίσης καὶ τὰ πουλερικὰ ἀπὸ 18.204 τόννους τὸ 1960 ἔφθασαν τοὺς 21.463 τόννους τὸ 1962. Ἡ παραγωγὴ τυροῦ ἀπὸ 82.350 τόννους τὸ 1960 ἀνῆλθεν εἰς 104.870 τὸ 1962. Σημαντικὴ αὐξήσις παρουσιάζεται ἐπίσης εἰς τὴν παραγωγὴν γάλακτος, βουτύρου καὶ ὠν. Καὶ ὅμως αἱ εἰσαγωγαὶ μας εἰς κτηνοτροφικὰ εἶδη αὐξάνουν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Καὶ ἐφθάσαμεν τὸ 1962 εἰς εἰσαγωγὴν κρεάτων ἀξίας 834 ἑκατομμ. δραχμῶν, πουλερικῶν 39 ἑκατομμ. δραχμῶν,

γάλακτος 264 ἑκατομμ. καὶ ἄλλων εἰδῶν 80 ἑκατομμ., ἥτοι συνολικῶς 1.217 ἑκατομμ. δραχμῶν. Ἡ ἀύξησις τῆς κτηνοτροφικῆς μᾶς παραγωγῆς θὰ ἐπέλ-
θῃ ὄχι διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτρεφόμενων ζώων, ἀλλὰ διὰ τῆς
βελτιώσεώς των (κυρίως τῶν ἀγελάδων) καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς καλυτέρας
διατροφῆς των. Βεβαίως εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀροτριώντων ποὺ παραμερίζονται
ἀπὸ τὴν μηχανικὴν καλλιέργειαν πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἐκτροφή παραγωγικῶν
ζώων, χάριν ἰδίως τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας τῶν γεωργικῶν μᾶς ἐπιμεταλ-
λεύσεων. Καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ κάνουμε τὴν παρατήρησιν ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἐπε-
ξετάθη ἀλλὰ περιορίσθη ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀραβοσίτου, ποὺ ἔπρεπε ν' ἀπο-
τελῇ τὴν βάσιν τῆς διατροφῆς τῶν ζώων μᾶς. Εἰδικώτερον ἡ καλλιέργεια τῶν
ὕβριδων, ποὺ αὐξάνει καταπληκτικῶς τὰς ἀποδόσεις τοῦ ἀραβοσίτου ἐλάχιστα
μόνον διεδόθη παρ' ἡμῖν. Ἡ μέση ἀπόδοσις κατὰ στρέμμα παρ' ἡμῖν ἀνῆλθε τὸ
1961 (ἀνώτατον) εἰς 145 χγ. ἐναντι 453 τοῦ Ἰσραὴλ, 325 Ἰταλίας, 240 Γι-
ουγκοσλαβίας, 236 Ἰσπανίας, 340 Γαλλίας. Διότι μόνον 15% ἀντιπροσωπεύει
τὴν σπειρομένην ἑκτασιν μὲ ὕβριδια. Ἀλλὰ πρέπει νὰ διασαφηνίσουμεν ὅτι ἡ
κτηνοτροφικὴ παραγωγή μᾶς δὲν πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθῇ δι' ἐξαγωγὰς
εἰς τὴν Ε.Ο.Κ., ὡς ὑποστηρίχθη, ἀλλὰ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐγχωρίων ἀναγ-
κῶν καὶ διὰ ν' ἀποφύγουμεν τὸν ἐπικίνδυνον ἀνταγωνισμὸν τῶν κτηνοτροφικῶν
χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ ἰδίως τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Γαλλίας, εἰς αὐτὴν τὴν
χώραν μᾶς. Καθότι ἡ παραγωγή κτηνοτροφικῶν προϊόντων σοσιεῖ εἰς τὰς
χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. εὐθυνότερον, διότι τὰ ζῶα ἐκτρέφονται ἐκεῖ εἰς φυσικοὺς
λειμῶνας, ὡς ἐκ τῶν συνεχῶν βροχῶν καὶ κατὰ τὸ θέρος. Πρωτίστως πρέπει
λοιπὸν νὰ βελτιώσουμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς λειμῶνας μᾶς, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς
κοινοτικοὺς τοιαύτους καὶ ἐπεκτείνοντες τὴν ἀναχλόασιν εἰς τὰς κατωτέρας
ποιότητας γαλας, τὰς ὁποίας διανέμομεν σήμερον εἰς ἀκτήμονας καλλιεργητάς
δι' ἀμφιβόλου ἀποτελέσματος προσκαίρους ἐσοδείας.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θὰ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν πτηνοτροφίαν ἡ ὁποία μὲ
ζωϊκὸν κεφάλαιον 312 δραχμῶν ἀποδίδει ἐτήσιον πτηνοτροφικὸν εἰσόδημα
1.350 ἑκατομμ. δραχμῶν, εἰς αὐτὰ καὶ πούλερικά, δηλ. 433% τοῦ πτηνοτρο-
φικοῦ κεφαλαίου, πρᾶγμα ποὺ ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐὰν μίαν χώραν, ὡς
ἡ Ἑλλάς, ὅπου ὑπάρχει στενότης κεφαλαίων. Εἰδικὴ προσοχὴ δεόν νὰ δοθῇ
εἰς τὰ χωρικά κοτέτσια, ὥστε αὐτὰ νὰ πλησιάσουν εἰς ὁργάνωσιν καὶ παραγω-
γὴν τὰς βελτιωμένας πτηνοτροφικὰς ἐγκαταστάσεις τῶν πλησίον τῆς πρωτευ-
ούσης συστηματικῶν πτηνοτροφείων.

Ἄλλος, δευτερεύων αὐτὸς κλάδος, δυνάμενος ὅμως νὰ ἐπανεῦρῃ τὴν πα-
λαιωτέραν εἰς τὴν χώραν μᾶς σημασίαν του εἶναι ἡ σιγοτροφή. Καθότι, πα-
ρουσιάζεται τελευταίως μεγάλῃ ζήτησις κοικουλλίων καὶ ὀψωσις τῶν τιμῶν των,
ἐνεκα κυρίως τῆς προσφιξεως φυσικῆς (καὶ ὄχι τεχνητῆς) μετὰξος εἰς τὰ
μάλλινα ὑφάσματα. Ἡ τόνωσις τῆς σιγοτροφίας ἐνδείκνυται λοιπὸν διότι ἔχο-
με

μεν εἰδικευμένους σιτητρόφους ἰδίᾳ εἰς τὸ Σουφλί καὶ τὴν Ἀγρινίαν καὶ μυρεῶ-
 δένδρα ἐγκατεστασμένα ἀνά τὴν Χώραν, ἰδίως εἰς τὴν ὀρεινὴν Πελοπόννησον.
 Ἐπὶ πλέον αἱ ἀποδόσεις τῆς ἐκτροφῆς μεταξοσκωλήκων αὐξάνουν πολὺ διὰ
 τῆς χρησιμοποίησεως ὑβριδίων. Ἡ τόνωσις ἡμῶς τῆς σιτητροφῆς πρέπει νὰ
 ἐπιδιωχθῇ μόνον εἰς τὰς ἀπεμακρυσμένας περιφερείας, ὅπου τὰ ἡμερομίσθια
 καὶ ἰδίως τὰ γυναικεῖα εἶναι εὐθηνά, διότι ὁ κλάδος οὗτος ὑφίσταται τὸν ἀντα-
 γωνισμόν τῶν χωρῶν τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς, ὅπου τὰ ἡμερομίσθια εἶναι πολλὴ
 χαμηλά.

Διὰ τὸν καπνὸν φρονοῦμεν ὅτι ἡ καλλιέργειά του πρέπει νὰ μείνῃ ἐλευ-
 θέρα, κατόπιν τῶν δασιολογικῶν εὐκολιῶν τῆς Ε.Ο.Κ., ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως γί-
 νεται εἰς τὰ κατάλληλα ἐδάφη. Καθόσον μάλιστα ὁ περονόσπορος τοῦ καπνοῦ
 ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐνῷ τὸ ξηρὸν κλίμα τῆς Ἑλλάδος
 κατὰ τὸ θέρος, δηλ. κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καπνοκαλλιέργειας προσφύλλεται
 τὰ ἰδικὰ μας καπνά.

Ἡ παραγωγή μας εἰς βάμβακα σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη κατὰ τὴν τελευταίαν
 πενταετίαν καὶ ἡ καλλιεργουμένη δι' αὐτοῦ ἔκτασις ἀπὸ 1.314.800 στρέμματα
 ἀνῆλθεν εἰς 2.056.000 τὸ 1962. Ἡ αὐξήσις τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ θὰ αὐξηθῇ
 ἀναλόγως μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀρδευομένων μας ἐκτάσεων. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ ποιότης
 αὐτοῦ εἶναι γενικῶς καλὴ, αἱ ἀποδόσεις εἶναι μᾶλλον χαμηλαί, ὁ καθαρι-
 σμὸς καὶ ἡ τυποποίησις αὐτοῦ ὕστερον καὶ ὁ ἐκκοκισμὸς γίνεται συνήθως μα-
 κρὰν ἀπὸ τὰ κέντρα καλλιέργειας αὐτοῦ. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ Ἰσραὴλ ὅχι
 μόνον ὁ ἐκκοκισμὸς γίνεται ἐντὸς σχεδὸν τοῦ ἀγροῦ ἀλλὰ καὶ ἡ νηματοποίη-
 σις, ἀκόμα καὶ ἡ ὕφανσις αὐτοῦ εἰς ἀγροτικὰ κέντρα, ὥστε τὰ θαμνίσκερά νὰ
 μὴ ἐπιβαρύνονται μὲ ἄσχοπα ἔξοδα μεταφορᾶς τῆς πρώτης ὁλῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ
 ἐκτέλεισις τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων Μεσσαρᾶς (Κρήτης) θὰ ἐπιτρέψῃ καὶ τὴν εἰς
 τὴν χώραν μας παραγωγὴν μακρολῶν ποικιλιῶν βάμβακος, ἀναλόγων πρὸς
 τὰς καλλιεργουμένας εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ μεγαλυτέρας ἐμπορικῆς ἀξίας ἀπὸ
 τὰς σήμερον καλλιεργουμένας.

Ἡ παραγωγή πατάτας δὲν ἠϋξήθη ἀνάλογα μὲ τὴν αὐξησιν τῶν ἀρδευο-
 μένων ἐκτάσεων, διότι παρουσιάσθησαν δυσχέρειαι διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ πλεο-
 νάσματος αὐτῶν, μετὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐγχωρίων ἀναγκῶν. Οὕτω ἡ καλλιερ-
 γηθεῖσα ἔκτασις ἀπὸ 852.500 στρέμματα τὸ 1959 ἀνῆλθεν 868.000 τὸ 1962.
 Καὶ τοῦτο διότι ἡ διαδοθεῖσα ἐν Ἑλλάδι ποικιλία Μπάνερ χρησιμοποιεῖται
 εἰς τὴν Δυτ. Εὐρώπην ὡς κτηνοτροφικὴ. Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ καλλιεργηθοῦν
 καὶ ἐδῶ εἰδικαὶ κηπευτικαὶ ποικιλίαι, ὡς εἶναι ἡ παλαιὰ Κηφισιάτικη καὶ
 κυρίως αἱ προτεινόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Κηπευτικῶν Χαλανδρίου ἀνωτέ-
 ρας ἀποδοτικότητος ποικιλίαι. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ἡ ἐπέκτασις τῆς ἐαρινῆς
 καλλιέργειας αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐπωφεληθοῦν τῶν παρεχομένων εὐκολιῶν ἐξα-
 γωγῆς των, ἰδίως εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἡ καλλιέργεια λαχανικῶν παρουσιάζει στασιμότητα καὶ τοῦτο διότι δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμα ἡ ἐξαγωγή τῶν εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. Καὶ ὅμως ἡ πρῶτος ντομάτα θὰ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἀγορὰν εἰς τὴν Γερμανίαν ἰδίως, ὅπου εἰσάγεται· σήμερον ἡ ἀνουσία ντομάτα τῶν θερμοκηπίων τῆς Ὀλλανδίας. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ὅμως ἐπιλογή τῶν σπόρων τῶν καλλιεργουμένων εἰς τὴν Ἑλλάδα τιματῶν, ὥστε νὰ εἶναι πρῶτοι, ἀλλὰ καὶ κυρίως ἀποδοτικοί, καθότι ἡ στρεμματικὴ ἀπόδοσις τῶν τοματῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν φθάνει οὔτε εἰς τὸ ἥμισυ τῶν καλλιεργουμένων εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία πραγματοποιοῦν σημαντικὴ ἐξαγωγήν αὐτῶν, αὐτοσίων ἢ εἰς χυμόν. Ἄς σημειωθῇ ὅτι αἱ τομάτες τῆς Ἱεραιέρας καὶ τῆς Μεσσαρᾶς (Κρήτης) εἶναι καὶ πρῶτοι· καὶ καλῆς ποιότητος καὶ ἀποδοτικοὶ ἄλλ' ἐπιβαρύνονται μὲ μεγάλα ἐξέδρα μεταφορᾶς. Ὅσον διὰ τὰ λοιπὰ λαχανικά πρέπει νὰ μελετηθῇ ποῖα εἶδη καὶ ποῖα ποικιλία ἐξ αὐτῶν ζητοῦνται εἰς τὸ ἐξωτερικόν καὶ κυρίως εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. Σημαντικὴ εἶναι ἡ αὐξησις τῆς παραγωγῆς ζαχαροτεύτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατόπιν τῆς ἰδρύσεως καὶ τοῦ τρίτου ἐργασταρίου ζαχαρώσεως. Γενικῶς ὅμως ἡ περιεκτικότης αὐτῶν εἰς ζάχαριν εἶναι μικρά, καθότι κυρίως ἡ τιμὴ τῶν δὲν ὀρίζεται εἰς τὰ ἐργαστᾶσια ἀναλόγως τῆς περιεκτικότητος αὐτῶν. Σημαντικὴ αὐξησιν παρουσιάζουν τὰ κτηνοτροφικὰ ὅσπρια διὰ καρπὸν (βίκος, ρόδη κλπ.), ἀφοῦ ἡ ὑπ' αὐτῶν καλλιεργουμένη ἔκτασις ἀπὸ 516.500 στρέμματα τὸ 1959 ἀνῆλθεν εἰς 721.000 τὸ 1962. Ἀλλὰ σημαντικώτερα εἶναι ἡ αὐξησις τῆς καλλιεργουμένης ἔκτασεως διὰ σανοῦ ψυχανθῶν, ἡ ὁποία ἀπὸ 1.853.000 στρέμματα ἐφθασε τὰ 2.942.000, κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη. Τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν καλυτέραν θρέψιν καὶ παραγωγικότητα τῶν προσδοφῶρων ζώων καὶ ἐξηγεῖ τὴν αὐξησιν τῆς κτηνοτροφικῆς μας παραγωγῆς. Σημειωτέον ὅτι ἡ διὰ σανοῦ σιτηρῶν καλλιεργουμένη ἔκτασις παραμένει στάσιμος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμπελοουργίαν αὕτη δὲν παρουσιάζει οὐσιώδη μεταβολήν, πλην τῆς αὐξησεως τῆς καλλιεργουμένης ἔκτασεως διὰ σουλτανίνας καὶ δι' ἐπιτραπέζιων σταφυλῶν. Εἰδικώτερον ἡ παραγωγή κορινθιακῆς σταφίδος παραμένει στάσιμος καὶ ἐλάχιστα ἐπιρρεάζεται ἀπὸ τὴν σύνδεσίν μας μὲ τὴν Ε.Ο.Κ., διότι κύριος καταναλωτὴς αὐτῆς παραμένει ἡ Μεγάλη Βρεταννία. Μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς φυλλοξήρας πρὸς νότον πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ : α) Ἡ βελτίωσις τῆς ποιότητος τῆς σταφίδος διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν φυτειῶν εἰς τοὺς κάμπους τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἠλείας. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ κόστους παραγωγῆς τῆς δι' ἀναφυτεύσεως κατὰ γραμμὰς τῶν νέων σταφιδαμπελώνων, ὥστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ καλλιέργειά των εἴτε διὰ ζώων, εἴτε διὰ μικρῶν μονοαξονικῶν μηχανημάτων.

Ἡ παραγωγή οἴνων παραμένει ἐπίσης, στάσιμος, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ν' αὐξηθῇ ἐὰν δὲν αὐξηθῶν καὶ αἱ ποσοστῶσεις (κοντεντᾶν) εἰσαγωγῆς ἑλ-

ληνικῶν οἴνων εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ κυρίως εἰς τὴν Γερμανίαν. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται ἡ θελίτως τῶν παραγομένων οἴνων μας καὶ ἡ τυποποίησις αὐτῶν.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἀρδευσις τῶν πεδινῶν ἐδαφῶν, αἱ ἐλαίαι μετατίθενται πρὸς τὰ ριζώματα καὶ τὰ λοφώδη ἐδάφη, ποὺ ἀξιοποιοῦν ἱκανοποιητικῶς ἀλλὰ μὲ μικροτέρας ἀποδόσεις. Πάντως ἡ ἀποφασισθεῖσα τελευταίως ἐλευθέρα ἐξαγωγή ἐλαίου εἰς κιβώτια, θὰ ἔγῃ εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐλαιοκαλλιιεργείας μας, καθὼς καὶ ἡ συγκέντρωσις τῶν περισσευμάτων τοῦ ἐλαίου. Αἱ ἐξαγωγαὶ μας ὅμως εἰς ἔλαιον παραμένουν καὶ θὰ παραμείνουν μᾶλλον περιωρισμένα, διότι προτιμῶνται ἔξω τὰ εὐθυνότερα καὶ ἄσχημα σπορέλαια. Μεγαλυτέρα κάπως ἀξίησις δύναται νὰ προσδεφθῇ διὰ τὰς ἐλαίας καὶ ἰδίως τὰς πρασίνους ἐλαίας.

Ἀπομένει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τῆς παραγωγῆς νωπῶν ὀπωρῶν καὶ ἐσπεριδοειδῶν. Εἰς τὰ εἶδη ταῦτα ἡ ἐσωτερικὴ ἀγορὰ εἶναι κορεσμένη καὶ ἀπομένει ἡ ἐξαγωγή τῶν διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς ἐπεκτάσεως τῆς καλλιιεργείας τῶν. Πάντως τόσοι ἡ παραγωγή ἐσπεριδοειδῶν, κυρίως πορτοκαλιῶν καὶ λεμονιῶν παρουσιάζει σημαντικὴν ἀξίησιν καὶ ἀπὸ τοὺς λοιποὺς καρποὺς τὰ μήλα καὶ τὰ ροδάκινα. Ἡ ποιότης τῶν εἰδῶν τούτων εἶναι ἱκανοποιητικὴ καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ μέσα μεταφορᾶς—κυρίως ψυγεῖα—ποὺ τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐξαγωγέων. Εἰδικώτερον ὅμως διὰ τὰ πορτοκάλια αἱ καλλιέργειαι μας θὰ πρέπη νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὰς ζητουμένας εἰς τὴν Δυτ. Εὐρώπην ποικιλίας (καρποὶ μετρίου μεγέθους, ἄσπερμοι, λεπτόφλοιδοι).

Συμπερασματικῶς, ἐφ' ὅσον δὲν ἀποπερατοῦνται τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα, ἡ σιτοκαλλιιεργεῖα θὰ μείνῃ ἡ πρωτεύουσα καλλιιεργεῖα τῆς Ἑλλάδος. Θὰ πρέπη λοιπὸν νὰ ληφθοῦν τὰ κατάλληλα μέτρα προστασίας αὐτῆς, ἀντὶ τοῦ διωγμοῦ τὸν ὁποῖον ὑπέστη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ δι' αὐτῶν καλλιιεργουμένη ἔκτασις παρέμεινε σταθερά. Ἰδιαιτέρως θὰ πρέπη νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιιεργείας σιληρῶν σίτων, εἴτε διὰ παραγωγῆς ἐνταῦθα πρωτῶν ποικιλιῶν αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ ἀρίστου μὲν ἀλλ' ὀψίμου νταβέ. Ἡ ἐξαγωγή αὐτῶν θὰ εἶναι δυνατὴ καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. Καθότι ἡ τιμὴ τῶν μαλακῶν σίτων εἶναι μὲν κατὰ τι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας εἰς τὴν Γερμανίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὸ Λουξεμβούργον, ἀλλ' ἀισθητῶς κατωτέρα εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν.

Καὶ τώρα τίθεται τὸ ἐρώτημα : Τί γενικώτερα μέτρα θὰ πρέπη νὰ ληφθοῦν;

1) Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ προωθηθοῦν τὰ ἐγγειοδελτιωτικὰ ἔργα διότι εἰς τὴν χώραν μας ἡ πάσχαμεν ἀπὸ ὑπερβολὴν ὕδατος, ὅπως ἐφέτος, ἡ ἀπὸ ἐλλείψεως ὕδατος κυρίως τὸ καλοκαίρι. Τὰ ἀποστραγγιστικὰ ἔργα εἶναι ἀπαραί-

τητα εἰς τὰς ὑπερβολικά ὑγρὰς κοιλάδας τῆς χώρας μας καὶ δύνανται ν' αὐξήσουν τὴν παραγωγὴν κατὰ 50%. Τὰ ἀρδευτικά ἔχι μόνον θὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τοὺς γεωργοὺς τὴν ἐσοδεῖαν των, ἀλλὰ καὶ θὰ τοὺς ἐπιτρέψουν τὴν εἰσαγωγὴν πλέον ἀποδοτικῶν καλλιιεργειῶν (φρούτων, λαχανικῶν, βάμβακος, μηδικῆς κλπ.), τὴν παραγωγὴν, δηλ. εἰδῶν ἐξακτέων εἰς τὴν Ε.Ο.Κ. καὶ ἀκόμα ἡ ἀρδευσις ἐπιτρέπει τὴν ἐπίτευξιν ἐπισπόρων καλλιιεργειῶν. κὺξάνουσα οὕτω τὴν καλλιιεργήσιμον ἔκτασιν. Ἡ ἀρδευσις ὁμῶς δέον νὰ γίνεται διὰ ρέοτος ὕδατος καὶ ὁλως ἐξαιρετικῶς ἀπὸ ἰδιωτικὰ πηγὰδια, ποὺ ἔχουν μικρὰν ἀπόδοσιν καὶ ἡ λειτουργία των στοιχίζει ὑπερβολικά (ἀντλῖαι, κινητῆρες, καύσιμος ὕλη κλπ.) εἰς τρόπον ὥστε ἡ τιμὴ τοῦ κυβικοῦ μέτρου ὕδατος νὰ πλησιάζῃ τὴν μίαν δραχμὴν. Τοιαύτην τιμὴν μόνον μερικαὶ ἐξαιρετικῶς ἀποδοτικαὶ καλλιιεργεῖαι ἡμποροῦν νὰ καλύφουν (ἀνθῶνες, ὀπωρῶνες καὶ μερικὰ λαχανικά).

2) Αἱ βιομηχαναὶ γεωργικῶν προϊόντων, ἔχουσαι τὴν πρώτην ὕλην ἐκ τοποῦ καὶ ἐπεξεργαζόμεναι φθαρτὰ προϊόντα, εἶναι εἰς θέσιν ὅχι μόνον νὰ καλύφουν τὰς ἐγκωρίους ἀνάγκας ἀλλὰ καὶ νὰ ἀντεπεξέλθουν ἀνταγωνιστικῶς εἰς ἐξαγωγὰς προϊόντων, κυρίως εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. Δίδουν οὕτω πρόσθετον εἰσόδημα εἰς τὴν πρώτην ὕλην καὶ πρόσθετα ἡμερομίσθια εἰς τοὺς ἀγρότας. Τὰ ἐργαστᾶσια ἑμὲς αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι ἐποχιακὰ καὶ ἐργάζονται συνήθως 2 ἢ 3 μῆνες κατ' ἔτος. Ἐπομένως ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἐγκαταστάσεων αὐτῶν παρουσιάζει μεγαλύτεραν δυσκολίαν ἀπὸ τὰς ἀστικὰς βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις ποὺ ἐργάζονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ πολλάκις μὲ δύο ἢ καὶ τρεῖς βάρδιες. Λογικὸν συμπέρασμα τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὅτι αἱ γεωργικαὶ βιομηχαναὶ πρέπει νὰ δεσμεύουν ὅσον τὸ δυνατόν μικρότερον κεφάλαιον. Καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ γίνῃ οἰκονομία εἰς τὰ μηχανήματα ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ εἰς τὰ κτίσματα, δηλ. ἐπιβάλλονται ἐλαφρὰ ἐγκαταστάσεις, ὅπως εἶδομεν ὅτι γίνεται δι' ἀναλόγους βιομηχανίας εἰς περιφερείας κειμένης ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας μὲ τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Καλιφόρναν καὶ τὸ Ἰσραήλ. Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἡ τεχνικὴ ὑπηρεσία τῆς Α.Τ.Ε. ἐφαρμόζει εἰς αὐτὰς ὑπὸ κανονισμοὺς μπετόν ἀρμέ ποὺ ἰσχύουν δι' ἀστικά ἀκίνητα καὶ κατασκευάζει κυριολεκτικῶς φρούρια, τὰ ὅποια στοιχίζουν ὑπερβολικά. Ἐπίσης ἑλλείπει συνήθως ἡ οἰκονομικὴ μελέτη τῶν ἐργαστασίων αὐτῶν, ἔξ ὅς καὶ ἡ συνήθως ἀποτυχία αὐτῶν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως (ἐργαστᾶσια διαλογῆς καρποῦ, ἐργαστᾶσια ζαχαρέως κλπ.). Τέλος ἐνδείκνυται ἡ κατὰ τὸ δυνατόν χρησιμοποίηση τοῦ αὐτοῦ ἐργαστασίου διὰ πολλαπλοῦς σκοποῦς, ὡς πράττουν μερικαὶ ἰδιῶται ἐπιχειρηματίαι, κατεργασίας π.χ. τοματοπελτέ καὶ χυμῶν ἐσπεριδοειδῶν, ὥστε νὰ ἐργάζωνται περισσότερους μῆνας κατ' ἔτος, ἐνῶ τὰ ἰδρυμένα ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. ἀποδιδέπουν κατὰ κανόνα εἰς ἓν προϊόν.

3) Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν κάθε σοβαρᾶς προσπάθειας βελτιώσεως τῶν συν-

θηκῶν τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως καὶ τῆς θέσεως τῶν ἀγροτῶν εἰς τὴν χώραν μας, ὅπου ὑπάρχει ἓνα ἑκατομμύριον ἀγροτικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων, ἐπιβάλλεται πρωτίστως ἡ ἀνάλογος ὀργάνωσις τῶν γεωργῶν. Ἡ μορφή τοῦ συνεταιρισμοῦ ἔδωκεν ἤδη καὶ διεθνῶς καὶ εἰς τὴν χώραν μας ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. ἀλλὰ μένουσιν πολλὰ ἀκόμα νὰ γίνουν ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τοὺς παραγωγικοὺς συνεταιρισμούς. Ὑπάρχουσιν ἀρχετοὶ τοιοῦτοι συνεταιρισμοὶ κοινῆς χρήσεως μηχανημάτων, ἐκτελέσεως ἐγγειοδελτιωτικῶν ἔργων, γεωργικῶν διομηχανισμῶν, δασικῶν ἐπιμεταλλεύσεων κλπ. Ἀλλ' ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια ἐπιβάλλει τὴν ἀπὸ κοινοῦ καλλιέργειαν τῶν μικροῖς δικησιῶν εἰς τοὺς κάμπους, ὅπως κάνουν πολλοὶ ἀγρόται εἰς τὴν Θεσσαλίαν συντροφικὰ μὲ τοὺς γείτονάς των ἢ ὅπως γίνεται εἰς μεγάλην κλίμακα εἰς τὴν Κωπαῖδα, ὅπου ὁ Ὄργανισμός καλλιεργεί καὶ σπεῖρει τὰς μικροεκτάσεις τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν ἐγκατασταθέντων. Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ τονωθῇ εἰς τοὺς κάμπους ἡ συνεταιριστικὴ καλλιέργεια, καταλλήλως ὀργανωμένη, καθότι ἀντιστοιχοῦν παρ' ἡμῖν μόνον 26 στρέμματα εἰς κάθε ἵππον (ζωϊκὸν ἢ μηχανικόν, τοῦ δευτέρου ὑπολογιζομένου εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ζωϊκοῦ). ἐνῶ εἰς ἵππος δύναται νὰ καλλιεργήσῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ εἰς τὰς μεταφορὰς διπλασίαν καὶ τριπλασίαν ἑκτασιν.

Ἡ ἐπιχειρουμένη ἀντιμετώπισις τῆς καταστάσεως διὰ τοῦ ἀναδαμοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀστοχός, δαπανηρὰ καὶ ἄνευ οὐσιώδους ἀποτελέσματος, τουλάχιστον εἰς τοὺς κάμπους. Καθότι ἕκαστος καλλιεργητῆς θέον νὰ ἔχῃ, κατὰ κανόνα, τρία τουλάχιστον τεμάχια γῆς, εἰς τρεῖς διαφόρους τοποθεσίας: ἓνα διὰ χειμερινὰς καλλιεργείας, ἓνα δι' ἐαρινὰς καὶ ἓνα τρίτον διὰ λαχανόκηπον, ἀμπελον κλπ. Ὁ ἀναδαμός τῆς γῆς πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ νησιά, τὰ ὄρεϊνά καὶ τὰς λοφώδεις περιφερείας, ὅπου ἡ χρήσις γεωργικῶν μηχανημάτων καὶ ἰδίως τρακτέρ ἀποβαίνει ἀδύνατος, ὡς ἐκ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους. Σημειωτέον ὅτι ἄνευ τῆς μηχανικῆς καλλιεργείας δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τὰ πλείστα προϊόντα ἡ ἀνταγωνιστικότης αὐτῶν, ὅπως ἐπιτάσσει ἡ σύνδεσις μας μὲ τὴν Ε.Ο.Κ. Δὲν κρίνομεν ἀσκοπον νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ἡ μέση ἑκτασις τῶν γεωργικῶν ἐπιμεταλλεύσεων ἀνέρχεται ἐναντι 37 στρεμμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς 80 στρέμματα εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, 140 εἰς τὴν Γαλλίαν, 300 εἰς τὴν Μεγ. Βρεταννίαν, 800 εἰς τὰς Η.Π.Α. καὶ 30.000 στρέμματα εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν. Ὑπὸ τοιούτους ἔρους ἐξασφαλίζεται εἰς αὐτὰς τὰς χώρας ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια. Σήμερον ἡ Ἑλλὰς παρουσιάζει μικροτέρας ἀποδόσεις διὰ τὰ φυτὰ τῆς μεγάλης καλλιεργείας καθὼς καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα (πατάτες, τομάτες, ὄρυζα) ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ.

4) Τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς τῶν διαφόρων προϊόντων μας παραμένει ὑψηλόν, ὅχι μόνον ἐπειδὴ αἱ ἀποδόσεις μας εἶναι σχετικῶς μικραὶ ἀλλὰ καὶ

ἐπειδὴ στοιχίζουν τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς. Εἰς τὰ γεωργικὰ μηχανήματα ὑπάρχει δασμὸς 15% καὶ 10% εἶναι ὁ τόκος πού εισπράττουν οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν, πού χορηγοῦν αὐτὰ ἐπὶ πιστώσει. Τὰ χημικὰ λιπάσματα παραμένουν ὑπερβολικὰ ἀκριβὰ καὶ ἀπὸ το παρελθόντος ἔτους ἡ κρατικὴ ἐπιχορήγησις δι' ἀγοράν αὐτῶν περιωρίσθη εἰς 20 μόνον ἑκατ. δραχμῶν, ἐνθ' ἡ κατανάλωσις τῶν παρουσιάζει ἀλματώδη αὐξησιν. Τὸ ἀκάθαρτον πετρέλαιον, πού ἀντικαθυστᾷ τὴν βενζίνην, πωλεῖται εἰς τοὺς παραγωγούς εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν δι' ἀστικὰς χρήσεις. Ἐπίσης τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῖμα διὰ τὴν κίνησιν μηχανημάτων δέον νὰ χορηγῆται εἰς τὴν ὑπαιθρον ὄχι πρὸς 0,90—0,45 ΩΧΒ ἀλλὰ μὲ ἡλαττωμένην τιμὴν, ὅπως εἰς τὰς βιομηχανίας. Ἐπίσης ἡ σύνδεσις πρὸς τὸ ἡλεκτρικὸν δίκτυον στοιχίζει ὑπερβολικὰ εἰς τὴν ὑπαιθρον. Εὐτυχῶς τελευταίως ἡλαττώθη ὁ τόκος χορηγήσεως τῶν δανείων τῆς Α.Τ.Ε. καὶ κυρίως ὁ βαρὺς τόκος ὑπερηνμερίας ἀπὸ 12% ἡλαττώθη εἰς 7%. Τὰ κόμιστρα ἐπίσης παραμένουν ἐξαιρετικὰ ἀκριβὰ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ἑλλάς, κειμένη εἰς τὸ ἄκρον τῆς Εὐρώπης εὐρίσκεται εἰς δυσμενεῖς συνθήκας ἐν σχέσει μὲ τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Ε.Ο.Κ. Τέλος ἡ ἐλληνικὴ γεωργία παράγει γενικῶς μικρὰς σχετικῶς ποσότητας προϊόντων, συχνὰ ὅμως ἀνωτέρας ποιότητος. Ὁ ποιοτικὸς αὗτος παράγων πρέπει νὰ τονωθῇ, κατὰ τὸ δυνατόν, ὄχι μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρὸς ἐξαγωγὴν προϊόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, τὰ ὅποια θὰ συναντήσουν τὸν ἀνταγωνισμὸν τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ., καὶ πού εισάγονται ἤδη εἰς τὸν τόπον μας (κρέατα, χοιρομήρια, κρασιά, τυριά, βούτυρον, ἀκόμα καὶ σαλάτες).

Ἐλδиковότερον διὰ τὰ πρὸς ἐξαγωγὴν προϊόντα θὰ πρέπει ἡ παραγωγὴ τῶν νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ ἀκόμη πρὸς τοὺς λεπτομερεῖς κανονισμοὺς ἐμπορείας αὐτῶν. Καθότι ἡ ἐμπορεία τῶν εἰδῶν τούτων δὲν θὰ γίνεται πλέον διὰ δειγμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐάσει τύπων (normes). Ἀνάλογος θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ εἶναι καὶ ἡ τυποποιήσις τῶν πρὸς ἐξαγωγὴν προϊόντων μας καὶ λίαν ἐπιμελημένη ἡ συσκευασία τῶν.

δ) Κυρίως ὅμως θὰ πρέπει νὰ καταρτισθοῦν προγράμματα ἀναπροσαρμογῆς τῶν καλλιεργειῶν ὄχι γενικὰ καὶ ἀόριστα ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τοπικῶν συνθηρῶν, φυσικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν κατόπιν ἐπιμελοῦς μελέτης αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο θὰ πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν ἀναλόγως αἱ κατὰ τόπους γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ μὲ μόνιμον καὶ μὲ εἰδικὸν μεταδατικὸν προσωπικόν, ὥστε νὰ καταρτίσουν τὰ τοπικὰ προγράμματα γεωργικῆς ἀναπτύξεως. Οἱ γεωπόνοι καὶ οἱ δασολόγοι μας, συνήθως καλὰ καταρτισμένοι ἀπὸ τεχνικῆς ἀπήψεως θὰ πρέπει ν' ἀποκτήσουν καὶ ἀνάλογον οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν, ὥστε νὰ φροντίζουν διὰ τὴν πρόοδον τῶν χωρίων μας καὶ διὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἀνταγωνιστικότητα τῶν προϊόντων μας.

ὄχι καὶ μὲ βάσιν τὰς τοπικὰς ἀνάγκας ἀλλὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν χώρον. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προγραμμάτων χρειάζονται καὶ μορφωμένοι γεωργοί. Διὰ τοῦτο χαιρετίζομεν μὲ ἐνθουσιασμόν τὴν ἀναγγελθεῖσαν ἐκπαιδευτικὴν μεταρρύθμισιν ἣ ὅποια θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰ παιδιὰ τῶν χωρικῶν νὰ μορφωθοῦν πολὺ καλύτερά. Διότι βάσις τῆς τεχνικῆς μορφώσεως εἶναι ἡ γενικὴ τοιαύτη. Ἀλλοτε ἔμεναν εἰς τὰ χωριά οἱ ἀκατάλληλοι δι' ἄλλην ἐργασίαν περισσότερον προσοδοφόρον ἀπὸ τὴν γεωργικὴν. Σήμερον εἰς τὰ χωράφια χρειάζονται οἱ πλέον ἑξυπνοὶ καὶ μορφωμένοι, διὰ νὰ καλλιεργήσουν μὲ τὰ σύγχρονα μηχανικὰ, χημικὰ καὶ βιολογικὰ μέσα καὶ πρὸ πάντων διὰ νὰ ὀργανώσουν τοὺς γεωργοὺς εἰς παραγωγικοὺς συνεταιρισμούς.

Ἀντιοιγήσεις ΔΗΜ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΑΤΟΥ ἐπὶ τοῦ θέματος :

Ἡ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.,

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργειῶν παρουσιάσθη ὀξύτερον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ δὴ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πρώτου Πενταετοῦς Γεωργικοῦ Προγράμματος κατὰ τὸ 1960, συνεδέθη δὲ μὲ τὴν καταβληθεῖσαν ὑπὸ τῆς Πολιτείας προσπάθειαν περιορισμοῦ τῶν διὰ σίτου καλλιεργουμένων ἐκτάσεων καὶ μερικῆς ἀντικαταστάσεως τούτου δι' ἀποδοτικωτέρων καλλιεργειῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς διατηρήσεως τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου εἰς τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα, ἣ ὅποια ἐπαρκεῖ πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Χώρας.

Πρὸς τοῦτους ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπέκτασιν ἐντατικωτέρων καλλιεργειῶν καὶ δὴ ἐξαγωγίμων προϊόντων, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν βελτιωμένης κτηνοτροφίας.

Ἡ τοιαύτη ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος, τὸ ὅποιον ἐντοπίζεται κυρίως εἰς τὴν προσπάθειαν μειώσεως τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου μὲ παράλληλον προώθησιν ἀποδοτικωτέρων καλλιεργειῶν, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐντατικοποίησιν τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τὴν ὡς ἐκ τούτου δημιουργίαν προϋποθέσεων βελτιώσεως τοῦ ἀγροτικοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος, ἐμφανίζει τὸ ὅλον θέμα ἐπὶ διαφορετικῆς βάσεως.

Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγὴ ὡς γνωστὸν στηρίζεται ἐπὶ μεγάλῳ ἀριθμῷ ἀνταγωνιζομένων ἢ ἀλληλοσυμπληρουμένων κλάδων, ἣ δὲ μεταβολὴ τοῦ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων τούτων θὰ ἔχῃ εὐνοϊκὰς ἢ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν ἄλλων, καθιστῶσα οὕτω τὸ ὅλον πρόβλημα δυσχερέστερον.

Κατ' ἀκολουθίαν ἡ ὁρθή τοποθέτησις τοῦ ζητήματος θὰ ἔδει νὰ εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζει τὸ καθολικώτερον πρόβλημα τῆς «Ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας», τὸ ὅποιον εἶναι καὶ ἐπίκαιρον καὶ ἐπιτακτικὸν μετὰ τὴν σύλυσιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ε.Ο.Κ., δοθέντος ὅτι ἡ Χώρα μας θὰ πρέπει νὰ προσαρμοσῇ τὴν ὅλην οἰκονομίαν της κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδον συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὁλονέν διευρυνομένης Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, ὥστε νὰ καταστήθῃ βραχύτερον τακτικὸν καὶ ισότιμον μέλος.

Αἱ συμφωνίαι τῆς Ρώμης καὶ τῶν Ἀθηνῶν προβλέπουν, ὡς γνωστὸν, εἰς τὸν τομέα τῆς γεωργίας τὴν καθιέρωσιν ἐνιαίας ἀγροτικῆς πολιτικῆς, τῆς ὁποίας βασικοὶ σκοποὶ εἶναι, ἀφ' ἐνὸς ἡ ἐξισορρόπησις μεταξὺ προσφοράς καὶ ζήτησεως τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ βελτίωσις καὶ σταθεροποίησις τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν πρὸς ἀνάγκησιν τῆς καθυστερήσεως ἔναντι τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἄλλων τομέων τῆς οἰκονομίας καὶ ἐξασφάλισιν οὕτω ἱκανοποιητικοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τούτων, ἀλλ' ἐν ταυτῇ καὶ λογικῶν τιμῶν διὰ τοὺς καταναλωτὰς τῶν προϊόντων.

Πρὸς τούτοις προβλέπεται μετὰ τὴν πάροδον τῆς μεταβατικῆς περιόδου ἡ πλήρης κατάργησις τῶν δασμῶν καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία τοῦ γεωργικοῦ ἐμπορίου εἰς τὰς ἀγοράς τῶν χωρῶν μελῶν, τὸ ὅποιον σημαίνει τὴν διατήρησιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῶν προϊόντων ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθέρου οἰκονομίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ρυθμιστικὴ ἐπέμβασις ἐπὶ τῶν τιμῶν κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδον ἀποβλέπει εἰς τὴν βαθμιαίαν προσέγγισιν τούτων μεταξὺ τῶν Χωρῶν τῆς Κοινότητος.

Ὁ προσανατολισμὸς οὗτος τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς προδιαγράφει μίαν ἐξειδίκευσιν εἰς τὴν παραγωγὴν, οὕτως ὥστε ἐκάστη Χώρα νὰ παράγῃ τὰ προϊόντα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς τὴν διεθνή ἀγορὰν τῆς Εὐρώπης, δηλαδὴ ὅσα δύνανται νὰ παραχθοῦν ὑπὸ συναγωνιστικῶν κόστους. Ἄλλως θὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ συνέχισις παραγωγῆς προϊόντων ὑψηλοῦ κόστους, καθ' ὅσον τὰ τελευταῖα ταῦτα θὰ ἐκτοπίζωνται ἐκ τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ τῶν ὁμοειδῶν προϊόντων χαμηλοτέρου κόστους, δοθείσης τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας εἰσαγωγῶν ἐκάστης χώρας.

Παραλλήλως ὁμως προβάλλει καὶ ἡ ἀνάγκη παραγωγῆς προϊόντων ἐκλεκτῆς ποιότητος λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος ὑπὸ τοῦ κοινῶ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. ἐκ τῆς ὁλονέν αὐξανομένης ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τούτου, λόγῳ τῆς ἀνάδου τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς εἰς ταῦτα.

Ἡ Ἑλλὰς κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἀντιμετωπίζει πρόβλημα διττῆς μορφῆς ἥτοι ἀφ' ἐνὸς τῆς ἐξειδικεύσεως καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς παραγωγῆς εἰς ἐξαγωγήματα προϊόντα, τὰ ὅποια ζητοῦνται ὑπὸ τῆς διεθνούς ἀγορᾶς καὶ τὰ ὅποια ἤδη ἀπὸ μακροῦ ἐξάγονται καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀναπτύξεως τοῦ

τομέως τῆς κτηνοτροφίας ἐπὶ σκοπῷ καλύψεως πρῶτον τῶν ἀναγκῶν τῆς Χώρας, δοθέντος ὅτι εἰς τινὰ τούτων (κρέας κυρίως) ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι αὐτάρκης, εἰτα δὲ μὲ μακρὰν προοπτικὴν ἀναπτύξεως ἐνίων κλάδων κτηνοτροφίας πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν ἀντιστοιχῶν προϊόντων.

Ἐνταῦθα δεόν νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ βελτίωσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ τῆς αὐξήσεως τοῦ κατὰ κεφαλὴν εισοδήματος, θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς ζήτησεως κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἐπομένως ἀντιμετώπισιν ὑψηλοτέρων ἐπιπέδων καταναλώσεως.

Τὸ κύριον ὅθεν θέμα, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐνώπιον τῆς Χώρας δηλαδὴ ἡ προσπάθεια αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν τῶν ἡδὴ ἐξαγομένων προϊόντων ἢ καὶ νέων τοιούτων, ἐμφανίζεται ὑπὸ πολὺπλευρον μορφήν τεχνικὴν, οἰκονομικὴν, κοινωνικὴν κ.τ.τ.

Ἡ Ἑλλάς, ὡς γνωστόν, εὐνοεῖται ὑπὸ τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Μεσογειακαὶ Χῶραι, δυναμένη νὰ παράγῃ προϊόντα ὑψηλῆς ζήτησεως εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἀγορὰν ὡς τὰ φρούτα, λαχανικά κτλ. Ὁ προσανατολισμὸς ὁμοῦς τῆς Χώρας καὶ ἡ ἐξειδίκευσις κατὰ περιοχὰς δεόν νὰ προγραμματισθῇ ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ζήτησιν τῶν προϊόντων τούτων εἰς τὴν διεθνή ἀγορὰν καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς μακροχρονίους προοπτικὰς ἀναπτύξεως παραγωγῆς ὁμοειδῶν προϊόντων ἐξ ἄλλων χωρῶν.

Βεβαίως ἡ ἀνάπτυξις τῆς φυτικῆς παραγωγῆς δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται μειονομένως, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας, ἡ ὁποία εἰσέτι εὐρίσκεται εἰς χαμηλὸν σχετικῶς ἐπίπεδον καὶ τῆς ὁποίας τὰ προϊόντα θὰ ἀντιμετωπίσουν εἰς τὸ μέλλον ὀξὺν ἀνταγωνισμὸν ἐκ τῶν ὁμοειδῶν προϊόντων τῶν Χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ.

Βάσει τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω διαγραφόμενων προοπτικῶν, μετὰ τὴν σύμβασιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ε.Ο.Κ., καθίσταται ἐμφανὲς ὅτι τὸ ὅλον θέμα τῆς «Ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας» δεόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὑπὸ τὸ πρῶτον μακροχρονίου πολιτικῆς, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι διέπουν τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας.

Β'. ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

1. Διάρθρωσις ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὰς συντελεσθείσας ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀπαλλοτριώσεις τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν καὶ τὴν διανομὴν τούτων εἰς τοὺς ἀπτήμονας καλλιιεργητάς, διεμορφώθη μέγας ἀριθμὸς ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνέρχονται εἰς 1.000.000 περίπου.

Ἀποτελεσμα τοῦτου ὑπῆρξεν ἡ δημιουργία πολὺ μικρῶν μονάδων, δεδομένου ὅτι τὰ 85% περίπου τούτων ἔχουν ἑκτάσιν μικροτέραν τῶν 50 στρεμμ., ἐνθ' τὰ 28,5% περίπου τοῦ συνόλου εἶναι ἑκτάσεως κατωτέρας τῶν 10 στρεμμ. Αἱ τελευταῖαι αὗται δὲν δύνανται, πλὴν ἐξαιρέσεων λίαν ἐντατικῆς καλλιεργείας, νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς ἀγροτικαὶ ἐκμεταλλεύσεις ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἔννοιαν. Ἀντιθέτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγροκτημάτων ἑκτάσεως 50-100 στρεμμ. φθάνει μόνον τὰ 11,4% τοῦ συνόλου, ἔτι δὲ μικρότερος διὰ τὰ ἑκτάσεως 100-200 στρεμμ. μὲ 2,6%.

Ἡ διάρθρωσις τῶν ἐκμεταλλεύσεων καθίσταται ἔτι δυσμενεστέρα λόγῳ τοῦ ἐπικρατοῦντος πολυτεμαχισμοῦ εἰς ταύτας (6 τεμάχια κατὰ μ.δ.), ὁ ὅποιος φθάνει εἰς πλείστας τῶν περιπτώσεων εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν μικρὰν ἑκτάσιν τῶν ἐκμεταλλεύσεων ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὴν δημιουργίαν νάνων τεμαχίων μεγάλου μήκους καὶ μικροῦ πλάτους, τὰ ὅποια δυσχεραίνουν καὶ πολλὰκις καθιστοῦν ἀδύνατον τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους.

Τὸ μικρὸν τῆς ἑκτάσεως καὶ ἡ μεγάλη κατάρτησις τῆς ιδιοκτησίας, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὰς μεγάλας σχετικῶς ἀποστάσεις εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται τὰ διάφορα τεμάχια ἐνίοτε μέχρι 20 χλμ. καὶ ἄνω ἀπὸ τῆς κατοικίας τῶν καλλιεργητῶν, ἐμφανίζουν τὴν μορφήν τῶν ἐκμεταλλεύσεων πρὸς τὰ ὀργανωμένα ἀγροκτηματα τῶν ἄλλων χωρῶν, εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχει πλήρης κτιριακὸς καὶ μηχανικὸς ἐξοπλισμός, ὁ ὅποιος ἐλλεῖπει σχεδὸν καθ' ὅλην κληρίαν ἐκ τῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς χώρας μας εἰς τὰς πλείστας δὲ τῶν πεπτώσεων καὶ ἰδίᾳ εἰς μὴ ἀρδευομένας περιοχὰς μὲ κατεῦθυνται πρὸς τὰς ἐτησίας καλλιεργείας, ἡ ὅλη ἐκμετάλλευσις συντίθεται ἐκ τοῦ ἀσκεποῦς ἐδάφους ἀνευ ἐγκαταστάσεων.

Ἀποτελεσμα τοῦ πολυτεμαχισμοῦ εἶναι ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐγκατασταθῶν αἱ καλλιεργηταὶ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐντὸς τῶν ἐκμεταλλεύσεων των καὶ οὕτω ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν εἰς τὰ χωρία μὴ ἔχοντες ἄριστον ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν καλλιεργειῶν, αἱ πλείσται τῶν ὁποίων καὶ δὴ αἱ μᾶλλον ἐντατικαὶ ἀπαιτοῦν ἐπισταμένην παρακολούθησιν ἐκ μέρους τούτων πρὸς ἔγκαιρον ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων ἐργασιῶν καὶ πρὸ πάντων πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν καὶ ἐντόμων.

Ἡ ἐκτέλεσις ὡσαύτως ἐγγείων θελυτώσεων καὶ ὅτ' ἀρδευτικῶν ἔργων εἶναι προβληματικὴ καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀντισικονομικὴ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μὴ δυνατότητα ἐντατικοποιήσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν βαθμὸν. Ἡ χρῆσις ἐπίσης μηχανημάτων, τόσοι διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους ὅσον καὶ διὰ τὴν συγκαμιδὴν τῶν προϊόντων, εἶναι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀδύνατος, ἂν καὶ θὰ ἦτο οἰκονομικῶς συμφέρουσα ἐναντι τῆς χρήσεως ζωϊκῆς ἢ ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Ὁ πολυτεμαχισμός καὶ μάλιστα ἡ μεγάλη ἀπόστασις τῶν τεμαχίων μεταξὺ τῶν καθιστοῦν σχεδὸν ὑποχρεωτικὴν τὴν διατήρησιν ζώων ἐργασίας ἀπαραιτήτων κυρίως διὰ τὰς μετακινήσεις τοῦ προσωπικοῦ καὶ τὰς μεταφορὰς τῶν προϊόντων, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δέσμευσιν μέρους τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως πρὸς παραγωγὴν ζωοτροφῶν διὰ τὴν διατροφήν τούτων εἰς βάρος τῆς παραγωγικῆς κτηνοτροφίας, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ. Ἡ τοιαύτη διατήρησις τῶν ζώων, ἰδίᾳ εἰς τὰς μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις, εἶναι συνήθως ἀντιοικονομικὴ, λόγῳ τοῦ μικροῦ βαθμοῦ χρησιμοποίησεως τούτων.

Ἡ σπατάλη ὡσαύτως ἀνθρωπίνης ἐργασίας κατὰ τὰς μετακινήσεις εἶναι πολὺ μεγάλη, λόγῳ τοῦ ἀπαιτουμένου μεγάλου χρόνου διὰ ταύτας.

Ἡ ἀνάπτυξις ἐκ παραλλήλου τῆς κτηνοτροφίας καὶ μάλιστα τῶν μεγάλων ζώων ὡς ἡ ἀγελαδοτροφία συναντᾷ σημαντικὰ ἐμπόδια, ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οἱ ἀγρόται εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ διατηροῦν τὰ ζῆλα τῶν εἰς σταύλους πλησίον τῶν κατοικιῶν των καὶ νὰ μεταφέρουν τὰς ζωοτροφὰς ἐκ μεγάλων ἀποστάσεων.

Ἄλλος ἀνασταλτικὸς παράγων τῆς ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας μεγάλων ζώων εἶναι ἡ μικρὰ ἐκτασις τῶν ἐκμεταλλεύσεων, εἰς τὰς ὁποίας σημαντικὸν ποσοστὸν τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως ἀφιερῶνται πρὸς παραγωγὴν αἵτου καὶ ὀσπρίων διὰ διατροφήν τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας πρὸς παραγωγὴν ζωοτροφῶν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ζώων ἐργασίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐκτάσεως νὰ μὴ ἐπαρκῇ πρὸς παραγωγὴν τῶν ὀγκωδῶν ζωοτροφῶν αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἱκανοποιητικοῦ ἀριθμοῦ ζώων, ὥστε νὰ υπάρξῃ ὀργανωμένη κτηνοτροφικὴ ἐκμετάλλευσις ἡ τὴν μὴ δυνατότητα παραγωγῆς κτηνοτροφῶν λόγῳ ἀνταγωνισμοῦ τούτων ὑπὸ ἄλλων καλλιεργειῶν ὑψηλοτέρου εἰσοδήματος.

Τὰ ἀνωτέρω μειονεκτήματα τοῦ πολυτεμαχισμοῦ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐντατικοποιήσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τὴν παραγωγὴν προϊόντων ὑψηλοῦ κόστους, ἐνῷ ἐκ παραλλήλου ἡ μικρὰ ἐκτασις τούτων καὶ ὁ μικρὸς ὄγκος παραγωγῆς συντελοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν χαμηλῆς ἀκαθαρίστου προσόδου καὶ ἀντιστοίχως χαμηλοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὅποion δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπὸ εὐνοϊκῶς ἔρους διαβίωσιν τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν.

2. Ἐργατικὸν δυναμικὸν γεωργίας.

Τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν τῆς γεωργίας ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰ 53,4% τοῦ συνολικοῦ τοιοῦτου τῆς χώρας, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἐκ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἰσόδημα ἐκπροσωπεῖ τὰ 30% περίπου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ σχέση μεταξὺ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως διὰ τὸ σύνολον

τῆς χώρας εἶναι: πολὺ μικρά, ἀνέρχεται δὲ κατὰ μ.δ. εἰς 19 στρεμμ. κατ' ἄ-
τομον.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀναλογία καλλιεργουμένης ἐκτάσεως κατὰ ἐργαζόμενον ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὰ εἶδη τῶν καλλιεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν κατὰ περιφέρειας καὶ αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχουν μικρὰς ἀπαιτήσεις εἰς ἐργα-
σίαν, ὡς εἶναι τὰ σιτηρά, καὶ ἡ ἐκ παραλλήλου ἐπέκτασις τῆς μηχανικῆς καλ-
λιεργείας, εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μὴ πλήρη ἀξιοποίησιν τοῦ διατιθεμένου
ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν ὑποαπασχόλησιν τούτου, μὲ σημαντικὰ πλεονά-
σματα ἐργασίας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς τελευταίας δεκαετίας.

Βαθμιαίως ὅμως σὺν τῇ ἐντατικοποιήσει τῆς γεωργίας ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς
μετακινήσεως σημαντικοῦ ποσοστοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰ ἀστικά κέν-
τρα, καὶ δὴ τὰς Ἀθήνας, ἀφ' ἑτέρου, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν σημειωθεῖ-
σαν ἐναρξιν μεταναστεύσεως πρὸς τὸ ἐξωτερικόν, ἡ ὁποία συνεχίζεται μὲ ἐντα-
τικὸν ρυθμόν, ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται συμπτώματα ἐλλείψεως ἐργατικῶν
χειρῶν, κυρίως κατὰ τὸ φθινόπωρον, περίοδον συγκαμιδῆς προϊόντων καὶ δευ-
τερευόντως κατὰ τὴν ἀνοιξιν, λόγῳ τῆς προετοιμασίας τῶν ἐαρινῶν καλλιερ-
γειῶν καὶ τοῦ φόρτου ἐργασιῶν τῶν κλάδων τῆς δενδροκαμίας καὶ ἀμπε-
λουργίας.

Ἐκ τοῦ συνολικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς γεωργίας τὰ 90% ἐκπροσω-
ποῦν οἰκογενειακὴν ἐργασίαν, γεγονός τὸ ἵποτον ἀπκτᾶ ἰδιαιτέραν σημασίαν,
καθ' ὅσον ἡ ἐργασία αὕτη δὲν ἀντιπροσωπεύει χρηματικὴν δαπάνην, καὶ ὡς
ἐκ τούτου ἡ καλυτέρα ἀξιοποίησις ταύτης θέλει συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν
δημιουργίαν πρῶτον οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ εἰς τὰς πλείστας τῶν
περιπτώσεων τὸ κυριώτερον στοιχεῖον κόστους τῶν παραγαγμένων προϊόντων,
εἶναι χαμηλὴ, λόγῳ τῆς ὑφισταμένης διαρθρώσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλ-
λέψεων καὶ τῶν σχετικῶν ἐπιπτώσεων ταύτης.

3. Τάσεις τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας κατὰ τὴν τελευταίαν 10ετίαν.

Αἱ σημειωθείσαι ἐξελίξεις εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα κατὰ τὴν τελευταίαν
δεκαετίαν βάσει τῶν κατευθύνσεων τοῦ Υπουργείου Γεωργίας καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ
1960 πεθέντος εἰς ἐφαρμογὴν πρώτου Πενταετοῦς Γεωργικοῦ Προγράμματος,
δύναται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἀκόλουθα :

Ἀπὸ ἀπόψεως χρήσεως ἐδάφους ἐσημειώθη μικρὰ ἀξίησις τῶν καλλιερ-
γουμένων ἐκτάσεων μὲ ἀντίστοιχον σημαντικὴν μείωσιν τῆς ἀγροαπαύσεως
καὶ ἀξίησιν τῶν ἀρδευομένων ἐκτάσεων, αἱ ὁποῖαι φθάνουν τὰ 12% περίπου
τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατανομήν τῶν καλλιεργειῶν δὲν ἐσημειώθησαν
σοβαρὰ μεταβολαὶ πλὴν τῆς ἐντυπωσιακῆς ἐπέκτασεως τῶν ἐτησίων κτηνο-

τροφικῶν φυχανθῶν (114%) καὶ τῆς μηδικῆς (103%) κατὰ τὴν περίοδον 1955 - 1962, ὡς καὶ τοῦ θάμνακος κατὰ 90% περίπου μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1954 - 1962, τοῦ ὁποῖου ἡ καλλιέργεια ἀπὸ τοῦ 1961 ὑπερέβη τὴν ἔκτασιν τῶν 2.000.000 στρεμμάτων.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῶν κτηνοτροφικῶν φυχανθῶν ἐπετεύχθη κυρίως, χάρις εἰς τὰς καταβληθεῖσας ὑπὸ τοῦ Ὑπ. Γεωργίας προσπάθειάς ἐπὶ σκοπῷ ἀναπτύξεως βελτιωμένης κτηνοτροφίας, ἡ δὲ καλλιέργεια τούτων ἐπιδοτεῖται, ὥστε νὰ προσελκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀγροτῶν. Ὡς πρὸς τὸν θάμνακα αἴτιον ἐπεκτάσεως, πλὴν τῆς ἐπιδοτήσεως, ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῶν ἀρδευομένων ἐκτάσεων ἀφ' ἐνός, δοθέντος ὅτι τὰ 70% τούτου ἀναπτύσσονται εἰς ταύτας, ἀφ' ἐτέρου δὲ αἱ σχετικῶς ἱκανοποιητικαὶ ἀποδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν καλὴν ποιότητα τούτου καὶ τὰς κατὰ διαστήματα ἱκανοποιητικὰς τιμὰς, καθιστοῦν τὴν καλλιέργειαν ἀποδοτικωτέραν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ἐτησίαις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ παραχθοῦν εἰς ἀρδευόμενα ἐδάφη.

Παρατηρεῖται ὅμως ποιά τις στασιμότης ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω ἐπέκτασιν τῆς καλλιιεργείας τοῦ θάμνακος, ἡ ὁποία ἐν πολλοῖς ὀφείλεται εἰς τὴν εἰσιστοιμημένην ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν κατὰ τὴν περίοδον συγκαμδῆς τοῦ προϊόντος τὸ φθινόπωρον.

Ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ σίτου παρατηρήθη συνεχὴς αὔησις τῆς καλλιιεργουμένης διὰ τούτου ἐκτάσεως μέχρι τοῦ 1959, ἔκτοτε δὲ ἐσημειώθη μικρὰ κάμψις 6,6% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 - 1962, ἡ ὁποία ὅμως εἶναι μικροτέρα τῆς ἐπελθούσης κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ἐπεκτάσεως τῶν κτηνοροφικῶν φυχανθῶν.

Ἡ σημειωθεῖσα ἐπέκτασις τοῦ σίτου ἀπὸ τοῦ 1954 μέχρι τοῦ 1959 ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῆς ἀκολουθουμένης ὑπὸ τοῦ Κράτους πολιτικῆς τῆς συγκεντρώσεως δηλονότι τοῦ προϊόντος εἰς ὑψηλὰς σχετικῶς τιμὰς, ἐπὶ σκοπῷ ἐνισχύσεως τοῦ χαμηλοῦ εἰσοδήματος τῶν σιτοκαλλιιεργητῶν, ἐνῶ ἡ παρατηρηθεῖσα μικρὰ μείωσις τῆς τελευταίας βετίαις ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν μετατροπὴν ξηρικῶν ἐκτάσεων εἰς ἀρδευόμενας καὶ ἐπαμένως εἰς ριζικὴν ἀλλαγὴν καλλιιεργειῶν, παρὰ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ σίτου ὑπὸ φυχανθῶν.

Τὸ τελευταῖο τοῦτο ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι λόγῳ τῶν προστατευτικῶν τιμῶν τοῦ προϊόντος, ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου ἐμφανίζεται ὡς οἰκονομικῶς ἀποδοτικωτέρα τῶν τῆς κριθῆς καὶ ῥυμῆς ὡς καὶ πάσης ἄλλης ἀναπτυσσόμενης ὑπὸ ξηρικῆς συνθήκας ἀκόμη καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἐπιδοτούμενα φυχανθῇ, με ἀποτέλεσμα τὴν δυσχέρειαν μείωσεως τῆς καλλιιεργείας τοῦ σίτου.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο θὰ καταστῇ ὀξύτερον εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον λόγῳ τῶν διαφαινομένων τάσεων τῆς Ε.Ο.Κ. πρὸς καθορισμὸν τιμῶν σίτου εἰς ἐπίπεδα

ἀνώτερα τῶν ἰδικῶν μας, ὁπότε μόνον σὺν τῇ βαθμιαίᾳ ἐπεκτάσει τῶν ἀρδεύσεων θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακοπῇ ἡ περαιτέρω αὐξησις τῆς καλλιεργείας τούτου, ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὑπάρχουν πολλοὶ ἀμφισβητήσεις.

Εἰς τὸν τομέα ὡσαύτως τῆς δένδροκαμίας ἐσημειώθη σημαντικὴ πρόοδος διὰ τῆς ἐπεκτάσεως κυρίως τῆς καλλιεργείας τῶν ἐσπεριδοειδῶν, ροδακίῶν καὶ βερικύκων, τὰ προϊόντα τῶν ὁποίων ἐξάγονται εἰς τὰς Εὐρωπαϊκάς Χώρας.

Τὰ λαχανικά ὡσαύτως ἐσημείωσαν ἱκανοποιητικὴν ἐπέκτασιν (37%) μὲ τάσεις περαιτέρω προωθήσεως, ἐνῷ αἱ λοιπαὶ καλλιέργειαι δὲν ἐσημείωσαν οὐκῶδεις διαφορὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὡς πρὸς τὰς ἐκτάσεις, πλὴν τῶν ἀμπελοειδῶν εἰς τὰ ὁποῖα παρατηρήθη μείωσις, τόσον εἰς τὴν οἰνοφόρον ἀμπελον ὅσον καὶ εἰς τὴν Κορινθιακὴν σταφίδα εἰς μικρὸν δὲ ποσοστὸν καὶ τὰς ἐπιτραπέζιους σταφυλάς, μὲ ἐξαίρεσιν τὴν σουλτανίναν, τῆς ὁποίας ἡ ἐκτασις ἐτριπλασιάσθη μεταπολεμικῶς.

Πρὸς ὑποδοθήσιν τῆς ἐπιδιωκόμενης ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργειῶν ἐπὶ σκοπῇ καλύψεως τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας εἰς ζάχαριν, ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1961 ἡ καλλιέργεια ζαχαροτεύλων, ἡ ὁποία βελτιώνει τὴν ἀμειψισποράν καὶ συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας.

Ἡ κτηνοτροφία καίτοι ἀποτελεῖ τὸ ἐν σκέλος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, δὲν ἔχει λάβει τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν καὶ εὐρίσκεται εἰς ἥσσαν μοῖραν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ σκέλος τῆς φυτικῆς παραγωγῆς. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μὴ ὑπαρξίν καταλλήλων οἰκολογικῶν συνθηκῶν, μὲ ἐπακόλουθον τὴν ἔλλειψιν πλουσίων φυσικῶν λειμῶνων καὶ βοσκῶν καὶ τὴν δυσχέρειαν οὕτω ἀναπτύξεως κτηνοτροφίας μεγάλων ζώων καὶ θῆ ἀγελαδοτροφίας.

Αἱ ἀνωτέρω συνθῆκαι ἐμφανίζουν τὴν κτηνοτροφίαν μας ὡς μειονεκτοῦσαν ἐν σχέσει πρὸς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ., αἱ ὁποῖαι στηρίζουν τὴν κτηνοτροφίαν τῶν εἰς τὴν ὑπαρξίν ἀφθόνων καὶ πλουσίων βοσκῶν καὶ οὕτω διαμορφοῦνται ὄχι μόνον εὐνοϊκώτεραι φυσικαὶ συνθῆκαι διατηρήσεως τῶν ζώων ἀλλὰ καὶ προϋποθέσεις χαμηλοῦ κόστους παραγωγῆς τῶν παραγομένων προϊόντων, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὰς ὑψηλὰς ἀποδόσεις τῶν κτηνοτροφικῶν σιτηρῶν, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται πρὸς διατροφήν τῶν ζώων.

Αἱ σημειωθείσαι τάσεις εἰς τὴν κτηνοτροφίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν παρουσιάζουν μικράν σχετικῶς αὐξήσιν τοῦ ζωϊκοῦ πληθυσμοῦ, πλὴν ὅμως μερικὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τούτου, ἡ ὁποία καθίσταται ἐμφανὴς ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδόσεων, αἵτινες ὅμως εἶναι εἰσέτι λίαν χαμηλαί.

Γ'. ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρηθεῖσα διερεῦνσις τῶν συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι διέπουν τὴν Ἑλληνικὴν γεωργίαν ὡς καὶ τῶν τάσεων αἱ ὁποῖαι σημειοῦνται, ἐν συνδυασμῷ πρὸς διαφαιναμένους προοπτικὰς μετὰ τὴν σύνδεσιν τῆς Χώρας

μετὰ τῆς Ε.Ο.Κ., καθιστᾷ πρόβλημα ὅτι τὸ ὅλον πρόβλημα τῆς «Ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας» εἶναι λίαν πολύπλοκον.

Ἡ ἀντιμετώπισις ὅθεν τῆς δημιουργουμένης καταστάσεως δεόν κατὰ τὴν γνώμην μας νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν κάτωθι στοιχείων :

Ἡ συνεχιζομένη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς Χώρας ἀναμένεται ὅτι θὰ προκαλέσῃ μείωσιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς γεωργίας, λόγῳ τῆς ἀθρόας ἐξόδου ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν ἐκ τῆς ὑπαίθρου, ὡς συνέβη κατὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἄλλων προηγημένων χωρῶν.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην δὲν ἔχουν εἰσέτι σημειωθῇ σοβαραὶ ἐξελίξεις, λόγῳ τῆς παρατηρουμένης βραδύτητος ἀναπτύξεως τῶν ἄλλων τοιῶν τῆς οἰκονομίας, θὰ παρέλθουν δὲ πολλὰ ἔτη πρὶν ἢ ἀναλογία τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς τὴν γεωργίαν φθάσῃ τὰ ἐπίπεδα τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν.

Παρίσταται ὅθεν ἀνάγκη ἐπιστεύσεως τῆς ἐντατικοποιήσεως τῆς γεωργίας διὰ προωθήσεως κλάδων, τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα προορίζονται δι' ἐξαγωγὴν κυρίως, οἱ ὅποιοι ἔχουν μεγάλας ἀπαιτήσεις εἰς ἐργασίαν, μὲ παράληλον προσπάθειαν ἀναπτύξεως τῆς ἀγελαδοτροφίας ἐπὶ σικοῦ, ἀφ' ἑνὸς ἀξιοποιήσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἐπιτεύξεως ὑψηλοτέρων εισοδημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν συστημάτων ἐκμεταλλεύσεως τῆς προσδοκωμένης ἀντιμετωπίσεως τῆς διαδρώσεως τοῦ ἐδάφους καὶ βελτιώσεως τῆς συνεχῶς μειουμένης γονιμότητος τοῦτου.

Ἄνευ τῆς ἐντατικοποιήσεως τῆς γεωργίας καὶ τῆς ἐπιτεύξεως ὑψηλοτέρων εισοδημάτων ἢ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ θὰ συνεχισθῇ τόσον πρὸς τὰ ἀστικὰ κέντρα τῆς Χώρας ὅσον καὶ κυρίως εἰς τὸ ἐξωτερικόν, λόγῳ τῆς ἐκεῖ παρατηρουμένης ζητήσεως ἐργασίας μὲ ὑψηλὰ μάλιστα ἡμερομίσθια, ὁπότε βαθμιαίως θὰ προκύψῃ μεγαλυτέρα ἑλλειψὶς ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἡ ἐντατικοποίησις ὅμως τῆς γεωργίας εἶναι στενῶς συνυφασμένη μὲ τὴν ἐκτέλεσιν ἐγχειρῶν βελτιωτικῶν ἔργων καὶ δὴ ἀρδευτικῶν, καθ' ὅσον ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς πράξεως ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς χώρας μας, εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων ἡ μετατροπὴ τῶν ξηρῶν ἐκάσεων εἰς ἀρδευόμενας ἐπιτρέπει τὴν ἐντατικοποίησιν καὶ ἐπιφέρει ριζικὰς ἀλλαγὰς εἰς τὰ συστήματα ἐκμεταλλεύσεων.

Ἀπαραίτητος διὰ τὰ ἀνωτέρω προϋποθέσις εἶναι ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ἀπὸ ἀπόψεως διαρθρώσεως, ὁργανώσεως παραγωγῆς καὶ ὁργανώσεως διαθέσεως τῶν προϊόντων.

Καθίσταται ὅθεν προφανὴς ἡ ἀνάγκη προγραμματισμοῦ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀνωτέρω προβλημάτων, ὥστε νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ εἰς τὸ maximum ἀξιοποίησις τῶν διατιθεμένων πόρων.

Ὁ προγραμματισμὸς δεόν νὰ μὴ εἶναι ἡμπειρικός, ἀλλὰ νὰ στηριχθῇ ἐπὶ

ἐπιστημονικῶν ὁράσεων καὶ προηγουμένης ἐνδελεχοῦς μελέτης τοῦ ὅλου θέματος, τὸ ὁποῖον εἶναι λίαν δύσκαλον εἰς τὰς λεπτομερείας του, ἀλλὰ καὶ λίαν ζυωτικὸν διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας.

Θεωροῦμεν, ὅτι ὁ ρόλος τῶν πνευματικῶν ἐπενδύσεων εἶναι βασικῆς σημασίας πρὸς πλήρη ἀξιοποίησιν τῶν ἀπαιτουμένων ὀλικῶν ἐπενδύσεων διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῆς γεωργίας, νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ προγραμματισμὸς δέον νὰ στηριχθῇ εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης τεχνικῆς καὶ οἰκονομικῆς.

Πρὸς τοῦτο κρίνεται: ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη ἀναδιοργανώσεως τῆς γεωργικῆς ἐρεύνης, προσηρμοσμένης εἰς τὰς δημιουργουμένας ἀπαιτήσεις μετὰ τὴν σύνδεσιν τῆς Χώρας πρὸς τὴν Ε.Ο.Κ., ὥστε νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ ἐξεύρεσις τῶν ἐνδεδειγμένων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος, τῶν καταλλήλων πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κλάδων φυτικῆς καὶ ζωικῆς παραγωγῆς ὡς καὶ τῶν καταλλήλων εἰδῶν ποικιλιῶν φυτῶν καὶ φυλῶν ζώων, τὰ ὁποῖα ζητοῦνται εἰς τὴν διεθνῇ ἀγορᾷ καὶ δύνανται νὰ ἀναπτυχθοῦν ὑπὸ τὸ οἰκολογικὸν περιβάλλον τῆς Χώρας, μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐνδεδειγμένων καλλιεργητικῶν φροντίδων συμφώνως πρὸς τὰς τεχνολογικάς ἐξελίξεις τῆς γεωπονικῆς ἐπιστήμης.

Τὸ ἐπιστέγασμα τοῦ κατὰ τὰ ἀνωτέρω προσανατολισμοῦ τῆς τεχνολογικῆς φυτικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς ἐρεύνης δέον νὰ εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἐρευνα, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ ὡς σκοπὸν τὴν ἀντιμετώπισιν σωρείας οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς γεωργίας, ὡς ἡ ὀργάνωσις τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων, τὸ κόστος παραγωγῆς, μεγίστης σημασίας μετὰ τὴν σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ε.Ο.Κ., τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα, τὸν βαῆμόν ἀπασχολήσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὰς δυνατότητας μετακινήσεως τούτου, τὴν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, τὰς συνθήκας ἐμπορίας καὶ μεταφορῶν, τὰς μεταβολὰς ζητήσεως τῶν προϊόντων κ.τ.τ.

Μόνον οὕτω δύναται νὰ ἐκπονηθῇ μακρόπνοον πρόγραμμα γεωργικῆς παραγωγῆς, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐλαστικότητα καὶ εὐελιξίαν προσαρμογῆς πρὸς τὰς ἐκάστοτε δημιουργουμένας συνθήκας τόσοι τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς, ὅσον καὶ τῆς ἐσωτερικῆς τοιαύτης.

Βεβαίως αἱ πνευματικαὶ ἐπενδύσεις δέον νὰ ἐπεκταθοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν γεωργικῶν ἐπιστημονικῶν εἰδικευμένων εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους, ὑψηλοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου, τόσοι διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν τῆς ἐρεύνης, ὅσον καὶ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν τῆς ἀνωτάτης γεωπονικῆς ἐκπαίδευσως, μὲ παράλληλον αὐξησιν τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ.

Παραλλήλως ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν ἀγροτῶν, ἐπὶ σκοπῷ αὐξήσεως τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἐργασίας των καὶ ἵνα δύνανται νὰ ἀξιοποιοῦν τὰς καθ' ἡμέραν σημειουμένας ἐξελίξεις εἰς τὸν τομέα τῶν μεθόδων καὶ μέσων καλλιεργείας.

Σοδαρὸν ἀνασταλτικὸν παράγοντα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ὠλοκληρωμένου προγράμματος ἀποτελεῖ ἡ ὑφισταμένη διάρθρωσις τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων (μικρὸν μέγεθος καὶ πολυτεμαχισμός). Ἡ ἐπίλυσις τοῦ σοδαρωτάτου τούτου προβλήματος θέλει ἀντιμετωπισθῇ βαθμιαίως, συναρτήσῃ κυρίως τῶν πορισμάτων τῆς οἰκονομικῆς ἐρεῦνης, καθ' ὅσον διαφαίνεται ὅτι εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον πιθανὸν νὰ παρουσιασθοῦν λύσεις, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον ὀργανώσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀφίστανται οὐσιωδῶς τῆς ὑφισταμένης σήμερον καταστάσεως, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τὴν διαχειρίσιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου καὶ τῶν ἐργαζομένων μελῶν τῆς οἰκογενείας του.

Διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς «Ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας» πλὴν τῶν πνευματικῶν ἐπενδύσεων ἀπαιτοῦνται ἐξ ἴσου ὑψηλὰ ποσὰ διὰ τὴν ταχεῖαν προώθησιν τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἐργῶν καὶ διὰ τῶν ἀρδευτικῶν, καθ' ὅσον μόνον διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἀρδεύσεων δύναται νὰ προκύψῃ ἀλλαγὴ τῶν συστημάτων καλλιιεργείας μὲ τάσιν πρὸς τοὺς κλάδους ἐξαγωγίμων προϊόντων, μὲ παράλληλον φυσικὰ δημιουργικὴν ἔρευναν εἰς τὸν νευραλγικὸν τοῦτον τομέα τῶν ἀρδεύσεων πρὸς καλυτέραν ἀξιοποίησιν τῶν προσδοκωμένων ἐξ αὐτοῦ πλεονεκτημάτων.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω διαγραφομένη ἐντατικοποίησις τῆς γεωργίας θὰ ἔχῃ ὡς ἐπαχόλουθον τὴν ἠῤῥξημένην ζήτησιν κεφαλαίων πρὸς ἐξοπλισμὸν τῆς γεωργίας διὰ μηχανημάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς δημιουργίαν τῶν ἀπαιτούμενων κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων ἀφ' ἑτέρου, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ἠῤῥξημένην ζήτησιν κυκλοφοριακοῦ κεφαλαίου, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐμπαλὴν λειτουργίαν τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Ἐν κατακλείδι τὸ ὅλον πρόβλημα τῆς «Ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας» τοποθετεῖται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀπαραίτητων προϋποθέσεων (ἀνάπτυξις ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ἀνύψωσις μορφωτικοῦ ἐπιπέδου ἀγροτῶν), ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ κατὰ ὀρθολογικὸν τρόπον ἀξιοποίησις τῶν διατιθεμένων φυσικῶν πόρων, μὲ παράλληλον δεδαίως συμπαράστασιν τῆς πολιτείας πρὸς παροχὴν τῶν ἀπαιτούμενων πρὸς τοῦτο ὀλικῶν μέσων καὶ παροχῶν.

Ἀντισηγήσεις Κ. ΝΕΥΡΟΥ ἐπὶ τοῦ θέματος :

“Ἡ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ.”

“Ἄν δὲν κάμνω λάθος καὶ νομίζω ὅτι δὲν κάμνω, ὅλα ὅσα λέγονται περὶ ἀναδιάρθρωσεως τῆς γεωργίας τὰ τελευταῖα ἔτη ἕναν ἔχουν κεντρικὸν στόχον ν' ἀποθαρρύνουν τοὺς σιτοκαλλιιεργητὰς καὶ νὰ τοὺς παρακινήσουν νὰ στρα-

φούν πρὸς ἄλλας καλλιεργείας, πού προσφέρουν θεωρητικῶς τοῦλάχιστον, ἀνωτέραν οἰκονομικὴν, χρηματικὴν θηλαδὴ ἀπόδοσιν.

Τὸ δεδομένον ὅτι δὲν εὐρίσκουν ἀπὴχρῃν—οἱ πίνακες πού παρέθεσεν ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἀποφινῆς συζητήσεως ὁμιλοῦν εὐγλωττῶς—ἔξηγείται ἄραγε πειστικῶς ἀπὸ τὴν φυσικὴν μόνον ἀδράνειαν τοῦ γεωργοῦ ἢ ὑπάρχουν ἄλλα οὐσιαστικώτερα αἰτία;

Λίγο πολὺ, σιτοκαλλιεργεῖται εἶναι ὅλοι σχεδὸν οἱ γεωργοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦτο ἀπὸ αἰώνων. Καὶ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσω ἀκόμη ὅτι ἡ ἀπὸ τριακονταετίας ἐφαρμοζομένη πολιτικὴ προστασίας τῆς σιτοπαραγωγῆς ἠδῆγε μὲν εἰς τὰ σύνολα τὰς διὰ σίτου καλλιεργουμένας ἐκτάσεις, ὅχι ὅμως καὶ τὴν σχέσιν τῆς σιτοκαλλιεργείας πρὸς τὰς ἄλλας καὶ πρὸς τὴν ὅλην ἀξθῆσιν τῆς καλλιεργουμένης ἐπιφανείας εἰς τὴν Χώραν. Καὶ ἂν μελετήσωμεν μὲ προσοχὴν τοὺς ἀριθμῶς θὰ διαπιστώσωμεν ὅπως τὸ ἀντίθετον ὅτι θηλαδὴ αἱ πλείεστα τῶν ἐξ ἴσου μὲ τὸν σίτον παλαιαὶ καλλιεργεῖται, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν καθόλου τὰς εἰσαχθεῖσας νέας, ἠρῆθησαν εἰς ἔκτασιν κατ' ἀναλογίαν μεγαλειτέραν.

Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει ὅτι μὲ θεμέλιον τὴν πολιτικὴν προστασίαν τῆς σιτοπαραγωγῆς καὶ τὴν κατάκτησιν τῆς σιταρκαείας, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπαύσαμε νὰ λέμε τὸ ψωμί - ψωμάκι, οἱ Ἕλληνες, ἡ ὅλη στάθμη τῆς γεωργίας ἐσημείωσεν ἄνοδον. Τὸ δεῦτερον ἐπίτευγμα δὲν εἶναι καθόλου ἥσσονος ἀξίας ἀπὸ τὸ πρῶτον καὶ τὰ δύο ὁμοῦ συνιστοῦν, τὸ λέγω ἀδυστάκτως, μεγίστην κατὰκτησιν, τὴν μεγαλειτέραν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Πρὸ τριακονταετίας εἶχμεν τοὺς θεωρητικούς, πού ἐτοποθέτουν τὴν Ἑλλάδα ἐκτὸς τῆς ζώνης τοῦ σίτου. Εἰς αὐτοὺς προσετέθησαν μεταπολεμικῶς οἱ ὑποστηρίζοντες, ὅτι εἶναι παράλογον νὰ καλλιεργούμε σιτὰρι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ εἶναι συμφερωτερον νὰ λαμβάνωμε σίτον δωρεάν, ὑπὸ τύπον βοήθειας ἢ εἰς τιμὰς ξεπουληγματος, ἀπὸ ἀμερικανικὰ πλεονάσματα καὶ νὰ τὸν ρευστοποιούμε, ἀντλοῦντες δραχμὰς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου. Τὰ πράγματα καὶ συγκεκριμένως ὁ ὑπερδωπλασιασμὸς τῆς μέσης κατὰ στρέμμα ἀποδόσεως τῶν σιτοκαλλιεργειῶν, ἐγγελοποίησαν τὰς θεωρίας τῶν πρώτων. Οἱ δεῦτεροι, ὅταν ἤρχισε νὰ ἐλαττώνεται καὶ νὰ φθίνῃ προϊόντως ἡ ροὴ τῆς δωρεάν βοήθειας, ἤρχισαν ν' ἀνησυχοῦν ἔχι διότι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θ' ἀφαιρῆται ἰσόποσον εἰσοδήματος ἀπὸ τοὺς γεωργούς, ἀλλὰ διὰ τὰ συναλλαγματικὰ ἐπικλόματα καὶ τὴν μεγαλειτέραν εὐρυσιν τοῦ ἐλλείμματος, τοῦ παγίως ἄλλωστε χωρὶς ἰσοζυγίου τῶν ἐμπορικῶν μας πληρωμῶν. ἡ πραγμῆθεια σίτου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πάντως, δὲν εἶμαι ἀκόμη πολὺ βέβαιος ὅτι ἀντελήφθησαν οἱ τελευταῖοι, πόσον παρακινδυνευμένον εἶναι βάσει δεδομένων ἢ εὐκαιριῶν προσκαίρων καὶ ὅπως συμπτωματικῶν, ν' ἀνατρέπωνται πάγια καθεστῶτα καὶ καταστάσεις δημιουργημένοι διὰ τῶν αἰώνων.

Πῶς νὰ μὴ καταλήγῃ λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐνεργοῦν θετικῶ-

τερον, μέ τὴν ἀπλὴν σοφίαν τῆς πείρας τῶν, οἱ γεωργοὶ μας, στὰν ἐπιμένουν νὰ καλλιεργοῦν σιτάρι, πρῶτον διὰ νὰ τρέφουν τὰς οἰκογενεῖας τῶν, δεῦτερον διὰ νὰ συντηροῦν μέ τὰ ὑποπαράγωγά του τὰ ζῶα τῶν καὶ τρίτον διὰ νὰ πωλοῦν τὸ τυχὸν περίσσειμά τῶν, εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀστούς, τὴν στιγμὴν μάλιστα κατὰ τὴν ὑποίαν οὔτε τὰ τεχνικά, οὔτε τὰ χρηματικά τῶν ἐφόδια εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ στραφοῦν εἰς ἄλλας πολυτιμότερας καλλιεργείας, ποὺ ἀπαιτοῦν καὶ γνώσεις καὶ κεφάλαια καὶ χέρια περισσότερα. Καὶ τοῦτο στὰν, πρὸ παντός, αἱ πιθανότητες νὰ τοποθετήσουν ἐπωφελῶς τὰ νέα προϊόντα ποὺ θὰ παράγουν, εἶναι τόσοσιν προβληματικά. Νὰ παραιτηθοῦν τῆς πενιχρᾶς ἀσφαλείας καὶ νὰ τὴν ἀνταλλάξουν μέ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ἀβεβαίου καὶ τοῦ ἀδήλου;

Ἵπολογίζω ὅτι κατὰ τὴν τριετίαν 1960-1962, ἐκ τῆς μειώσεως τῆς συγκομιδῆς σίτου, τὸ εἰσόδημα τῶν γεωργῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπεβιβάσθη κατὰ χίλια πεντακόσια ἑκατομμύρια δραχμᾶς.

Ἡ μείωσις ἀπεδόθη εἰς τὰς συνεχεῖς καὶ ἀσυνήθους ἐντάσεως ὀροχοπτώσεις τοῦ περισυνού φθινοπώρου. Εἶναι ὅμως πολλοὶ οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι πλὴν τῶν κατακλύσεων εἰς τὰ πεδινὰ, ποὺ κατέστρεψαν ἀδύνατον τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς φθινοπωρινῆς σορᾶς τοῦ 1962, εἰς τὴν ἀνάσχεσιν τῆς σιτοκαλλιέργειας πταίει καὶ ὁ κατ' ἐντολὴν ἀνωθεν περιορισμὸς τῶν καλλιεργητικῶν δανείων. καὶ τῶν δανείων λιπάνσεων.

Δὲν εἶμαι προφήτης διὰ νὰ προεξοφλῶ τὰ μέλλοντα. Τὰ πάντα εἶναι πιθανὰ εἰς ἓνα κόσμον μετασχηματιζόμενον. Ἴσως θὰ ἔλθῃ κάποτε ἡ ἡμέρα, ποὺ οἱ λαοὶ θὰ συμφωνήσουν νὰ ρυθμίζουσιν τὰς οἰκονομίας τῶν ἐπὶ βάσεων περισσότερον ὀρθολογικῶν καὶ κάθε λαὸς θὰ καλεῖται ν' ἀσχοληθῇ εἰς ἐργασίας τελειότερον προσαρμοζομένως εἰς τὴν φυσικὴν του προίκην, εἰς τὴν ἰδιοφυίαν του ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιοτυπίας τοῦ ἐθνικοῦ του χώρου ἀφ' ἑτέρου. Ἔως οὗτο φθάσῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, τὸ ἀπλούστερον καὶ τὸ ἀσφαλέστερον ποὺ ἔχει νὰ κάμῃ κάθε χώρα, εἶναι νὰ προσπαθῇ νὰ πορεύεται ὅσον ἡμπορεῖ καλύτερα μέ αὐτὰ ποὺ εἰς δεδομένην περίστασιν καὶ ὑπὸ δεδομένως ἀντικειμενικὰς συνθήκας ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐξ ἰδίων τῆς.

Διὰ τὴν Ἑλλάδα, τὸ σιτάρι εἶναι βασικὴ καλλιέργεια, ἡ πρώτη ὄχι κατὰ τὴν ἔκτασιν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν συμβολὴν εἰς τὸ συνολικὸν γεωργικὸν εἰσόδημα. Θὰ ἦτο τὸ ἀφυσικώτερον τῶν πραγμάτων νὰ μὴ προστατεύεται, ἀφοῦ μάλιστα ὅλαι αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ πλέον ἐκδιωμνησμένοι καὶ προβαδίζουσαι τεχνικῶς, προστατεύουσιν τὴν ἰδικὴν τῶν σιτοπαγωγῆν. Ἀπροστάτευτος ἡ σιτοπαγωγή, θὰ ἦτο καταδικασμένη εἰς ὀλὴν τὴν Δυτικὴν τοῦλάχιστον Εὐρώπην.

Τὸ βαμβάκι εἶναι βέβαια καλλιέργεια κατὰ πολὺ ἀποδοτικωτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν σίτον καὶ τὰ σιτηρὰ ἐν γένει. Καὶ ὑπολογίζω ὅτι ἔχει ἀκόμη εὐρὺ περιθώριον ἐπεκτάσεως. Δι' ἐναλλαγῆς μέ σίτον, ψυχανθῆ καὶ κηπου-

τικά, ὑπὸ καθεστῶς μελετημένης καὶ συστηματικῆς ἀμειψισπορᾶς καὶ μετὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀποπερατώσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἐν ἐκτελέσει καὶ προγραμματισμένων ἀρδευτικῶν ἔργων, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπεκταθῇ ἡ καλλιέργειά του καὶ μέχρι 5.000.000 στρεμμάτων, ἐὰν φυσικὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ διάθεσις του εἰς τιμὰς ἱκανοποιητικὰς. Αὐτονόητον εἶναι ὅτι εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐναλλαγῶν τοῦ συστήματος τούτου τῆς ἀμειψισπορᾶς, ὁ οἶτος πάντοτε θὰ κρατῇ τὴν θέσιν του. Μὴ λησμονῶμεν πάντως, ὅτι διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον ἡ βαμβακοκαλλιέργεια καὶ διὰ νὰ προωθηθῇ περαιτέρω, ἐπιδoteῖται. Μὴ λησμονῶμεν ἐπίσης ὅτι καὶ εἰς τὰ πρῶτα στάδια τῆς διαδόσεως τῆς βαμβακοκαλλιιεργείας ἐπροστατεύθη ἔχι ὑπὸ τοῦ Κράτους, εἰς δάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλ' ἀναλώματι τῆς βαμβακοσυργίας, ἡ ὁποία συγκατετέθη. ὀρθῶς πράττουσα, νὰ προτιμᾷ νὰ κατεργάζεται ἀκριβώτερον ἑλληνικὸ βαμβάκι, ἂν καὶ ἡδύνατο νὰ τὸ προμηθεύεται εἰς χαμηλοτέρας τιμὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Κοινωνικῶς, οἰκονομικῶς καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως, ἡ πολιτικὴ ἐξοστρακισμοῦ τοῦ οἴτου ἀντεδείκνυται αὐστηρῶς, ἂν ἔχι εἰς τὸ διηνεκές, τοῦλάχιστον διὰ πολὺ μακρὰν χρονικὴν περίοδον. Εἶναι δὲ ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ αὐτοπικὴ. Κάτι ἄλλο ὅμως εὐρίσκεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐφικτοῦ καὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιδιωχθῇ, μετὰ τὰ μέσα. Ἡ περαιτέρω ἀνοδος τῶν στρεμματικῶν ἀποδόσεων καὶ ἡ αὐξησις τῆς ἐξ αὐτῆς προσόδου. Ἡδη, χάρις εἰς τὴν ταχεῖαν διάδοσιν τῆς χρήσεως μηχανῶν εἰς τὰς ἀρόσεις καὶ εἰς τὸν θερίζο^ν αλωνισμὸν περιωρίσθη, κατὰ πολὺ ἡ ἐξάρτησις τῶν σιτοεσοδειῶν ἀπὸ τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ καιροῦ καὶ ἀπὸ τοὺς νοτίους ἀνέμους τοῦ Ἰουνίου.

Ἡμποροῦμε νὰ τὴν περιορίσωμεν ἀκάμῃ περισσότερον, μετὰ ἑλλογωντέραν λίπανσιν καὶ μετὰ καθολικὴν ἀντικατάστασιν τοῦ σπόρου ἀπὸ νέας βελτιωμένας ποικιλίας ἀνθεκτικὰς εἰς τὰς προσβολὰς, πρωῒμωτέρας καὶ πλουσιωτέρας ἀποδόσεως.

Ἐπίσης νὰ τὴν βελτιώσωμε καὶ ποιοτικῶς, διὰ συστηματικῆς ἐπιλογῆς νέων προσφορωτέρων ποικιλιῶν σκληροῦ οἴτου.

Τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ προστασία τῆς σιτοκαλλιιεργείας ἐπιδαρῦνει ὑπερόγκως τὰς λουπὰς κατηγορίας τοῦ πληθυσμοῦ, θεωρῶ πεπερασμένον καὶ ἐπινοημένον. Ἡ κατανόησις τοῦ λαοῦ μας καὶ τὸ πνεῦμα συναντίληψέως του εἶναι μεγάλο, τὸ τονίζω μετὰ ὑπερηγάνειαν. Δὲν ἤκουσα ποτὲ οὔτε ἓναν ἐργάτη νὰ γογγύζῃ διὰ τὰς τιμὰς συγκεντρώσεως τοῦ οἴτου. Καὶ ἐδῶ πού τὰ λάβω, οὐδέποτε προηγουμένως ἢ ἐπίπτωσις τῆς τιμῆς τοῦ ψωμοῦ ἐπὶ τοῦ κόστους διατροφῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὸν τόπον μας ἦτο μικροτέρα. Ἀντιθέτως, καὶ προπολεμικῶς καὶ εἰς μείζονα βαθμὸν σήμερον, ἡ εὐφορία τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνει ἡ ὑπαιθρος ἐκ τῆς προστασίας τῆς σιτοπαραγωγῆς ἀντανακλᾷται εὐεργετικῶς εἰς τὰ ἀστικά κέντρα ἀμέσως καὶ ἐντόνως.

Περιέργως αἱ ἐπιβαρύνσεις τῶν σιτοκαλλιεργητῶν ἀπὸ καλλιεργητικῶν ἐξόδων οὔτε συγκινοῦν, οὔτε μνημονεύονται. Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μεταπολεμικῶς τὰ λιπάσματα διετίθεντο εἰς τὰ κέντρα διανομῆς μετὰ τὴν τιμὴν παραδόσεως των τοῖς εἰς ἑλληνικοὺς λιμένας, δεβαρημένην κατὰ 36—48%. Εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων δραχμῶν ὑπολογίζω τὴν ἐπιβάρυνσιν αὐτὴν κατὰ τὰ τελευταῖα 8 χρόνια.

Εἰς τὴν Α.Τ.Ε. παρεχωρήθη τὸ μονοπώλιον εἰσαγωγῆς καὶ διαθέσεως τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ καὶ θείου μετὰ τὴν δικαιολογίαν τῆς προστασίας τῶν γεωργῶν ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐμπορίου. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς προστασίας ἦτο νὰ πληρῶνουν ἀκόμη καὶ σήμερον οἱ γεωργοὶ τὸ θεῖαφι μετὰ δεβαρημένην τὴν τιμὴν κατὰ 70 % τῆς τιμῆς C.I.F. Θὰ ἤμποροῦσα νὰ παρατάξω καὶ ἄλλα παραδείγματα ἀπὸ τὰ ὅποια γίνεται καταδήλον ὅτι αἱ ἀντιφάσεις τῆς γεωργικῆς μας πολιτικῆς εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς προστασίας τῶν προϊόντων μου θυμίζει ἓνα λαϊκὸν λόγον ποῦ ἤκουσα ἀπὸ ἑνα φίλον μου. «Τοὺς κόβουμε τὸ αὐτὶ τῶν γεωργῶν καὶ τοὺς μπουκώνουμε μετὰ αὐτό».

Ὅπως εἶπα, ὑπάρχουν ἀκόμη μεγάλες δυνατότητες ἐντατικοποιήσεως τῆς σιτοκαλλιεργείας καὶ βελτιώσεως τῶν ἀποδόσεων τῆς. Εἰς χρόνον ὀχι μακρὸν, εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολαμβάνουμε ἀπὸ 9 μόνον ἑκατομμύρια στρέμματα σιταγρῶν τόσον σίτον, ὅσοι θὰ ἀρκῇ νὰ ὑπερκαλύψῃ τὰς ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὰ 2.500.000 ποῦ θὰ πλεονάζουν εἰς ἄλλας καλλιεργείας κτηνοτροφικῶν κατὰ πρῶτον λόγον φυτῶν, διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἀνάπτυξις βελτιωμένης κτηνοτροφίας, πρωτίστως οἰκιακῆς. Τοῦτο χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν τὰ ἑκατομμύρια στρέμματα τῆς ἀκαλλιεργήτου ἀγροναπαύσεως, ἡ ὁποία πρέπει κάποτε νὰ παύσῃ νὰ μᾶς σιγηματίζει μετὰ τὸ σίγμα τῆς ὑπαναπτύξεως. Καὶ ὅταν κάποτε, εἰς χρόνον ποῦ ὅλοι εὐχόμεθα βραχύν, ἡ γεωργία μας, ἀλλ' ὄχι αὐτὴ μόνον διότι δὲν ἀρκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡ διακίνησις καὶ ἐμπυρία τῶν προϊόντων τῆς θὰ φθάσῃ τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον βαθμὸν ἀρτιώσεως ποῦ ἀπαιτεῖται διὰ ν' ἀπασχολῆται μόνον μετὰ ὑψηλῆς οἰκονομικῆς ἀποδόσεως προϊόντα, οἱ γεωργοὶ μόνον των, ἀδιάστω, μετὰ κίνητρον μόνον τὴν καλυτέραν ἀπολαυτὴν, θὰ διαρθρώσουν οἱ ἴδιοι ἐπὶ τὸ ἀποδοτικώτερον καὶ ἐλλογώτερον τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς των. Μὲ παραγέσματα ἐκ τῶν ἄνω καὶ μετὰ θεωρητικὰ κυθεντολογήματα εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ὑπηρεσιῶν, δὲν γίνονται ἀναδιρθώσεις. Θὰ βοηθηθῇ ὅμως πολὺ καὶ θὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ γεωργικὴ ἀναγέννησις, ἂν ἀναδιρθωθοῦν αἱ ἐπενδύσεις καὶ τὰ πάσης κατηγορίας ἔργα ὑποδομῆς εἰς τὴν οὐαίθρον.

Ἀντὶ νὰ βαττολογοῦμε περὶ ἀναδιρθώσεως, πόσον πρακτικώτερον θὰ ἦτο νὰ στρέψωμεν τὴν δραστηριότητα καὶ τὰ μέσα μας εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν συνθηκῶν ποῦ θὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἀναδιάρθρωσιν.

Ἐχομε νὰ λύσωμε ἓνα πελώριον καὶ βασικῆς σημασίας διὰ τὴν γεω-

γίαν - τὸ ὕδατικόν. Ἐδαπίσταμεν «ξηρικήν» Χώραν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡσυχάσαμεν. Καὶ κανεῖς μας δὲν κάμνει τὸν κόπο νὰ διερωτᾷται πῶς συμβαίνει ἡ ξηρική αὐτὴ χώρα, νὰ ὑφίσταται τὰς μεγαλειτέρας ζημίας ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ὕγρασία καὶ ἀπὸ τὰς πλημμύρας; Εἰς τὸ ὕδατικόν κεφάλαιον τὰ τελευταία ἔτη κατεβλήθησαν ἀξιόλογοι προσπάθειαι, μένει ὅμως νὰ ἐπιτελεσθῶν ἀκόμη πολλά. Καὶ εἰς ὅλα τὰ σημεῖα, τὸ θέμα τῶν ἀρδεύσεων, διὰ νὰ μὴ ματαιωθῶν αἱ προσπάθειαι καὶ αἱ δαπάναι, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ συνδεθῇ μὲ τὰς ἀποστραγγίσεις. Χωρὶς πλήρες καὶ τελείως λειτουργοῦν ἀποστραγγιστικὸν σύστημα, εἶναι λεπτὰ χαμένα τὰ κεφάλαια ποῦ ἐπενδύονται εἰς ἀρδεύσεις.

Ἄν κατορθώσωμεν νὰ τιθασεύσωμε τοὺς ποταμοὺς καὶ τοὺς χειμάρρους ποῦ κάθε χρόνο ξεχύνονται, κατακλύζουν, πνίγουν καὶ μεταβάλλουν μὲ τὰ νερά καὶ τὰς φερτάς ὕλας ποῦ παρασύρουν εἰς χέρσας τὰς μικρὰς πεδιάδας μας. Ἄν μὲ ἐγκοιτίσεις, μὲ φράγματα, μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους τοὺς ὑποτάξωμε, ἂν ἀπὸ τυφλὰς δυνάμεις καταστροφῆς τοὺς μετατρέψωμε εἰς ἀγαθοὺς θεράποντας τῆς γεωργίας, θ' ἀλλάξωμεν αὐτομάτως ὅλην τὴν προοπτικὴν καὶ τὰς κατευθύνσεις τῆς. Ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι ἄρκετό αὐτό. Θὰ χρειασθῇ ἐπὶ πλέον καὶ συστηματικὴ διδασχὴ, διὰ νὰ μάθουν οἱ γεωργοὶ μας πῶς νὰ χρησιμοποιοῦν ἀποτελεσματικώτερον τὸ νερὸ ποῦ θὰ τοὺς ἐξασφαλίσωμε. Ἄν γίνουν αὐτὰ τὰ δύο, πιστεύω ἀκραδάντως ὅτι, καὶ πρὶν ἢ καὶ χωρὶς νὰ λυθῇ τὸ μέγα πρόβλημα τῆς εὐθηνῆς ἀφαλατώσεως τοῦ θαλασσίου ὕδατος, θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταστήσωμε ποτιστικὸν τὸ 50% τῶν καλλιεργουμένων εἰς τὴν χώραν ἐκτάσεων καὶ τοῦτο μόνον θ' ἀποτελέσῃ πελώριον ἄλμα εἰς τὴν ἄνοδον τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας, ἐγγύτησιν πυκνώσεως ἄνευ προηγουμένου εἰς τὰς χιλιετηρίδας τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ στερεὰν θεμελίωσιν μιᾶς νέας ἑλληνικῆς πολιτιστικῆς ἀκμῆς. Κάθε ἀρδευόμενον στρέμμα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀποδώσῃ ἀκαθάριστον εἰσόδημα δύο καὶ ἡμίσειαν φοράς περισσότερον ἀπ' ὅτι ἀποδίδει τὸ ξηρικόν.

Ἄς μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Λιακατὰς νὰ μὴν συμφωνήσω μὲ τὴν γνώμην του ὅτι ἐξηγτηλήθησαν, ὅτι δηλαδὴ δὲν προσφέρονται πλέον περιθώρια περαιτέρω αὐξήσεως τῆς καλλιεργουμένης ἐπιφανείας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Παρόμοιοι γνώμαι ἡκούοντο καὶ ὅταν αἱ καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις ἦν ὑπερέβαινον τὰ 30 ἑκατομμύρια στρέμματα. Σήμερον πλησιάζομεν τὰ 40.

Ἵποστηρίζω ὅτι τὰ ἐδάφη ποῦ ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ δώσωμεν τὴν ἀνωτάτην δυνατὴν ἐπέκτασιν εἰς τὰς παλαιὰς (βαμβάκι καὶ λοιπὰ βιομηχανικὰ φυτὰ καὶ κηπευτικά) καὶ νὰ εἰσαγάγωμε νέας, πολυτίμους καλλιεργείας, θὰ τὰς λάβωμε ἀπὸ τὰς ἐκτάσεις εἰς τὰ πεδινά, ποῦ τελοῦν σήμερον ὑπὸ δουλείαν τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν πλημμυριζόντων ποταμῶν καὶ χειμάρρων καὶ εἰς τὰ ὄρεϊνά μετὰ τὰς δεινὰς φουρκατωθεῖς.

Δὲν νομίζω ὅτι κάμνω ἀποκάλυψιν ἢ ὅτι λέγω κάτι ποῦ διαφεύγει τὴν

ἀντίληψιν κανονὸς ἀπὸ τοὺς παρισταμένους εἰς τὴν σημερινὴν συγχέντρωσιν, ἂν εἴπω, ὅτι ἀκριβῶς τὰ φυσικῶς τόσον πλούσια ἐδάφη, τὰ κατακλυζόμενα κατ' ἔτος μὲ τὰ φθινοπωρινὰ πρωτοβρόχια καὶ τὰς ἑαρινὰς ὁροσποτώσεις ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας ἐκμεταλλεύσεώς τινων, δὲν ἀποδίδουν οὕτε τὸ τρίτον τῆς φυσικῆς τῶν δυναμικότητος.

Τὸ θέμα μας εἶναι πάρα πολὺ εὐρύ. ὥστε νὰ χωρῇ ἐξάντησις τοῦ εἰς μίαν ἐμιλίαν, ὅσον ἐνδιαφέρουσα καὶ ἂν εἶναι καὶ ἦτο πράγματι, ἡ εἰσῆγησις τοῦ κ. Λιακατὰ καὶ εἰς τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντισχόλια. Σκοπὸς τῆς παρεμβάσεώς μου εἰς τὴν σημερινὴν συζήτησιν ἦτο νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν σας εἰς τὸν ἀδικαιολόγητον ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον διωγμὸν, τὸν ὁποῖον ὑφίσταται ἡ σιτοκαλλιέργεια καὶ ὁ πολυτίμος καρπὸς τῶν προόδων τῆς, ἡ σιτάρκεια. "Ὅταν ἤρχισεν ἡ ἀληθῶς ἐπικὴ ἐξόρμησις διὰ τὴν σιτάρκειαν, αὕτη ἐβάλλετο ἀπὸ τοὺς συντηρητικούς. Τώρα βάλλεται, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀρθολογικοῦ συγχρονισμού καὶ τῆς προόδου. Ἡ πρόδος ὁμῶς οἰκοδομεῖ, δταν τέβεται τὰ ἐπιτευγμένα, δταν τὰ κατοχυρώνει καὶ τὰ συντηρεῖ, δταν τὰ θέτῃ ὡς ἀναδαμνούς δι' ὑψηλοτέρας ἐξορμήσεις. "Ὅταν παρασύρεται εἰς τὸ ἀντίθετον, δταν λησμονῇ, ὅτι τὸ καλὺτερον εἶναι ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ, τότε μεταβάλλεται εἰς ἀρνητικὴν μηδενίστριαν καὶ ὀδηγεῖ εἰς ραβδοξηλώματα διὰ νὰ μὴν τῆς λείπει δουλειά.

Καὶ ἐπανέρχομαι εἰς τὸ θέμα τῶν ὀρεινῶν, τὴν κτηνοτροφικὴν καὶ γεωργίσιμον χωρητικότητα τῶν ὁποίων θεωρῶ—καὶ ἃς μοῦ συγχωρηθῇ ἡ ὑπερβολή—ἀπεριόριστον.

Κύριοι, ὑπὸ τὰς συνθήκας τοῦ κλίματός μας, μὲ τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν ἡλιοφανερίας, ἰδίως εἰς τὰ μεσημβρινὰ διαμερίσματα τῆς χώρας, κάθε σπιθαμὴ ἐδάφους, ἀκόμη καὶ τοῦ πλέον λεπτογείου, δταν δὲν λείπει ἐντελῶς τὸ νερό, εἶναι καλλιεργήσιμος ἔκτασις. Τοῦτο ἐγνώριζον καλῶς οἱ πατέρες μας καὶ οἱ πρόγονοι, πού, δταν ἡ ἐδαφολογία δὲν ἦτο γνωστὴ, οὔτε ὡς ὄρος, οὔτε ὡς λέξις, ἔζωναν μὲ ξερολιθιὰς τὰ βουνά τους, διὰ νὰ γεωργοῦν καὶ νὰ τρέφονται καὶ νὰ κληροδοτοῦν εἰς τὰ τέκνα των καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπωτέρους, γεωργήσιμον γῆν καὶ φυτείας. Τὴν ἐμπειρίαν ἐκείνην συνεχίζουν, εἰς πολλὰς περιοχὰς σήμερον ἀκόμη, ὅχι πολλοί, δυστυχῶς, συντηρητικοὶ ξωμάχοι μας.

Αὐτὸ ποῦ γίνεται, διὰ νὰ φέρω ἓνα παράδειγμα, μπροστὰ τὰ μάτια μας, ἡ προώθησις πρὸς τὰς κορυφὰς νεοφύτων ἐλαιῶν, ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ Ἀχλαδοκάμπου, μέχρι τινὸς μόνον εἶναι ἀντιδιαδρωτικὴ ἐξόρμησις, εἶναι ἐπίσης καλλιέργεια, δημιουργία ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἡ ἀνάγκησις γεωργήσιμου γῆς.

Ἕνας ριζοσπαστικὸς νόμος, ποῦ θὰ ὤριζε ὅτι ὅποιος δενδροφυτεύει, ὅπουδήποτε σχολάζουσιν ἔκτασιν γῆς τοῦ δημοσίου ἢ κοινοτικὴν, ὅπουδήποτε ἔκτάσεως, θὰ λάβῃ διὰ συνοπτικῆς διαδικασίας παραχωρητήριον πλήρως ἐπ' αὐτῆς κυριότητος, εἶναι δυνατόν νὰ προαγάγῃ τὸν ἀντιδιαδρωτικὸν

καὶ ἀναδασωτικὸν ἀγῶνα, ὅσον, ἂν μὴ καὶ περισσότερον ἀπὸ ἑνα μακρόπνοον καὶ θαφιλῶς χρηματοδοτούμενον κρατικὸν πρόγραμμα.

Ἐχῶ τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὴν ὅλην προσπάθειαν διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἐλλληνικῆς γεωργίας, εἰς τὸν συναγεμὸν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους—αὐτὸ σημαίνει ἀντιδιαδρωτικὸς ἀγὼν—ἡ προτεραιότης πρέπει νὰ δοθῇ εἰς διαμόρφωσιν τῶν ὀρεινῶν : συστηματοποίησις τῶν ἐδαφῶν μας, δενδροφυτεύσεις καὶ ἀναχλοάσεις. Ἡ ἀσταύλιστος αἰγοτροφία, τὸ ἀγριοκάτσικο εἶναι πληγὴ, εἶναι μᾶστιξ τῶν γεωργημάτων ἐδαφῶν. Μέγα ἀντιδιαδρωτικὸν ὄχημα θὰ ἦτο ἡ ἀπομάκρυνσις διὰ νὰ μὴ εἴπω ὁ ἐξαφανισμὸς τῆς. Δὲν ὑπάρχει, δὲν ἔχομε ἄλλο περισσότερον κατεπείγον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον ἀναβολὴν θέμα πρὸς λύσιν. Ὁ πόλεμος κατὰ τῶν διαδρώσεων, τῶν καθιζήσεων εἶναι ἀληθῶς ἀγὼν ὑπὲρ πάντων καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εὕρη κανέναν Ἕλληνα, ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἀδιάφορον. Ἄν δὲν χωρήσῃ, ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἀμεληγῇ, τὸ ἔθνος εἰς πόλεμον κατὰ τῶν διαδρώσεων, μὲ ὅλην τὴν θέλησιν καὶ ὅλας τοὺς δυνάμεις, ὅλαι μας αἱ πρόοδοι, πᾶν ὅ,τι ἐπετεύχθη ἕως τῶρα, ὅλαι μας αἱ ἐλπίδες, πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὸ μέλλον εἶναι καταδικασμένοι. Τὰ βουνὰ μας θὰ μεταβληθοῦν εἰς γυμνοὺς, φλεγόμενους βράχους, οἱ κάμποι μας θὰ σπαροῦν μὲ ὄστρακα καὶ κοσκάλες καὶ ἡμεῖς θὰ φθίνουμε βραδέως, ὡς φυλὴ. Δὲν θὰ μείνουν παρὰ μόνον αἱ ἀκταὶ μας, διὰ νὰ πηλίσουν τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν θερινῆς ἀναψίξεως ἢ χειμερινῆς θαλιπρωτῆς οἱ γέροντες καὶ οἱ κουρασμένοι ἀνθρώποι τοῦ ὄρη.

Τὸ κλείσιμο τῆς συζητήσεως ὑπὸ **Δ. Ι. ΔΕΛΙΒΑΝΗ** ἐπὶ τοῦ θέματος :

Ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιέργειῶν.

Τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ εἰσηγῆται συνεφώνησαν καὶ εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἤθελα νὰ προστεθῇ καὶ ἡ δική μου συμφωνία εἶναι ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς ἀποθαρρύνσεως τῆς αἰτοπαραγωγῆς ἦτο ἀνεδαφικὴ καὶ ἐλάχιστα ἀπέδωκεν, ἀρκετοὺς εἰς τὰ ἐδάφη ξηρικῆς καλλιέργειας, ἡ αἰτοπαραγωγή εἶναι τὸ ἀπρόδοτικώτερον διὰ τὸν αἰτοπαραγωγόν. Πράγματι ὅλοι ὅσοι ἔλαβον τὸν λόγον συνεφώνησαν ὅτι ἡ ἐγκατάλειψις τῆς αἰτοπαραγωγῆς εἶναι πλήρης κινδύνων, ὅτι ἡ ἀρδευσις, ὅταν καὶ ἔκωσι γίνῃ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φυτῶν ἐκείνων διὰ τὰ ὁποῖα τῶρα καταβάλλεται ἐπιχορήγησις ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἀφύσικον νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ ἐνίσχυσις τῶν αἰτοπαραγωγῶν, ὅπως γίνεται εἰς ὅλον τὸν δυτικὸν κόσμον, ἐν ὅφει μάλιστα καὶ τῆς ἐπι-

βαρύνσεως τῶν γεωργῶν μὲ πολὺ ἀκριδὰ κήμωτρα, καύσιμα, κλπ. Ὡς πρὸς τὸν ἐνδεδειγμένον τρόπον ἐνεργείας πρὸς μείωσιν τῶν μειονεκτημάτων τῆς σημερινῆς κατανομῆς τῆς ἰδιοκτησίας οἱ εἰσηγηταὶ δὲν ἦσαν σύμφωνοι ἀναμεταξύ των καὶ ἐπρότειναν συνδιοκτησίαν, συνεταιριστικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ ἔντονον προσπάθειαν. Ὁ καθηγητὴς κ. Εὐελπίδης ἐπέστησεν ἰδιαίτερος τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης οἰκονομικωτέρας καὶ συστηματικωτέρας κατασκευῆς καὶ λειτουργίας τῶν γεωργικῶν ἐργαστασίων καὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀρδευτικῶν ἔργων. οἱ κ.κ. Λιακατᾶς καὶ Ἀθανασᾶτος ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ἀποδόσεως μεγαλυτέρου θάρους εἰς ἐπενδύσεις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ὅλων ὅσων ἐργάζονται εἰς τὴν γεωργίαν, τέλος ὁ κ. Νεῦρος ἐπέμεινεν ἰδιαίτερος ἐπὶ τῆς ἀνάγκης καταπολεμήσεως τῆς διαβρώσεως τοῦ ἐδάφους καὶ ἐνισχύσεως τῆς προσπάθειας ἀναδασώσεως τῆς χώρας μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀῤῥθρυν καὶ τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων καὶ τῆς στρεμματικῆς ἀποδόσεως, ὅπου πολλὰ δύνανται νὰ ἐπιτευχθοῦν.